

Egyelőre: nem

A Népszövetség szovjet-rohamcsapata sőt zakkót visel, a gomblyukban diszkrét rozettákkal. A fekete, vagy barna, vagy zöld ingeknek nyoma sincsen és hiába keresnénk a vállszijját is, az obligát késsel és revolverrel, meg a többi odatartozó sztaffázzsal. Oh nem, ezek a kosztümök nem szerepelnek a genfi ruhátárban. A szovjet-rohamcsapat tegnapelőtt debütált egy szerényke kis levélke formájában, amelyet a nyájasan mosolygó Litvinov intézett a gyanútlan Sandler elnökhöz és amelyben — egyelőre — nem óhajt sem többet, sem kevesebbet, minthogy a Népszövetség közgyűlése fejét vétesse Hendersonnak, a leszerelési konferencia elnökének: magát a konferenciát pedig oly könnyedén szívja vissza a maga kebelébe a tiszteletreméltó nemzetközi testület, mintha soha ki se bocsájtotta volna.

Annyi bizonyos, hogy kevés olyan rosszat írhatnánk az ugynevezett leszerelési konferenciáról, amelyet már ezerszer el ne mondtak, vagy le nem irtak volna róla. Nem akadhatott az idők folyamán a százezer Európának egy tájékozott lakója sem, aki meg lett volna győződve arról, hogy ez a kitünő testület — amelyet egykor a Népszövetség maga szült — valóban eredményt fog elérni a leszerelés tárgyi kérdései között. Egyesegyedül talán Henderson, az agg angol munkáspárti politikus táplált némi reményeket az eredményekre nézve. Az idők folyamán azonban azt kellett látnia, hogy ezek a remények indokolatlanok és aaptalanok voltak, mert a világpiacokon még mindig többet ér Sir Basil Zacharoff egy titokzatos mosolya, mint a leszerelési konferenciának száz egymásbákötött jegyzőkönyve, amelyben semmi másról nincsen szó, mint egyesegyedül arról, hogy kívánatos volna, ha a világ hatalmasságai közös megegyezés alapján fegyvereket és bombákat súlyoszenének a tengerekbe a kávé, meg a rizs milliós busheljei helyett. Az igazat megvallva, már nyílt titok régóta, hogy mennyi fölösleges izgalmakat és kellemetlenségeket okoz a nagypolitika genfi vezéreinek a leszerelési bizottság léte és fiaskóba-esucosodó működése. És Barthounak éppugy megért egy vak lovat az, mint Suvichnak, vagy Sir John Simonnek, hogy indítvány hangozzék el végre is e leszerelési testület végleges leszereléséről, anélkül természetesen, hogy azért bárkit is felelősség terhelhessen. Nagy a gyanunk, hogy a szovjetek delegátusait is csak azért engedték be a népszövetségi palota hátsó bejáratán át az ülésterembe, hogy ha kellemetlen dolgokról kell beszélni, hát legyen ott valaki, aki vállalja. Mit árhat az a szovjetek reputációjának? Litvinov, a hálás új népszövetségi tag, nyilván habozás nélkül vállalta a szerepet. Vállalta és megírta kis levélkéjében a szovjetek első nemzetközi indítványát a leszerelési konferencia visszaszívására és Henderson elnök elszámoltatására vonatkozólag.

Kétségtelen, hogy szörnyűségeken siralmas lett volna ez az elnöki elszámoló, Henderson nemzetközi politikai hattyudala. Az eredménytelenség eddig is köztudomású volt: nyilvános, nemzetközi bevallása pedig ártalmasabban robbant volna a legpusztítóbb elektronbombánál is. Mért ne vállalta volna szívesen ezt a szerepet Litvinov? És miért ne vállalta volna, ha éppen fel is kéri reá, bizalmasan a kulisszák mögött? A szovjet sötétzakkos és frakkos diplomáciai rohamcsapatai soha eredményesebben nem járhattak volna el az európai hatalmasságok egymásrészítésére érdekében. Litvinov levelének elküldése és nyilvánosságra kerülése közötti időben azonban történhe-

Lengyelország nem akar háborút a Dunamedencében

Váratlan támadások Barthou ellen a francia és az angol sajtóban — Véget ért a Népszövetség októberi ülészaka — Eredménytelenül zárult a francia diplomácia politikai akciója

Genfől jelentik: A Népszövetség októberi ülészaka véget ért. A tanács ma délelőtt még összeült ugyan, de csupán adminisztratív természetű dolgokat intézett el. A Népszövetség legközelebbi ülészaka novemberben lesz. Az elmúlt ülészak tárgysorozatán három nagy kérdés szerepelt: ezek közül azonban csak egy oldódott meg. A három kérdés: a szovjet felvétele, Ausztria függetlenségének biztosítása és a Saar-vidék kérdése volt. Csak Oroszország felvételét intézték el.

Az Ausztria függetlenségét biztosító megegyezés utjába elháríthatatlannak látszó akadályok álltak. A francia diplomáciának nem sikerült az olasz—jugoszláv ellentéteket elsimítani és így a tervezett megegyezés nem sikerült. Olaszország nem akarta a Népszövetségre bízni Ausztria függetlenségének biztosítását, Anglia pedig nem akart újabb kötelezettségeket vállalni. Így meg kellett elégedni egy olyan nyilatkozattal, amely nem jelent újabb lépést a cél felé.

Az angol sajtó nem sok helyet szentel az Ausztria függetlenségére vonatkozó nyilatkozatnak és hangsúlyozza, hogy az csak megismétlése — a Daily Herald szerint erőltet megismétlése — a februári nyilatkozatnak és nem tartalmaz újabb kötelezettségeket Anglia ter-

hére. Pertinax genfi távirati tudósításában támadja Barthout, amiért nem sikerült az érdekelt államok között megegyezést létrehozni. Ugyanilyen hangnemből ír a londoni News Chronicle is, amely éles cikket irt Barthou francia külügyminiszter ellen.

Pertinax egyébként az Echo de Paris-ban ismerteti Lengyelországnak a keleti paktum ügyében adott válaszát. A cikkíró szerint a válasz a következő volt:

Lengyelország szükségesnek tartja, hogy az egyezményhez Németország is csatlakozzék és a tervezetbe illesszék be a lengyel—német egyezményt. Lengyelország nem hajlandó Litvániával szemben kötelezettséget vállalni. Csehországgal szemben is csak a kérdés alapos tanulmányozása után hajlandó esetleg kötelezettséget vállalni. Lengyelország azonban a Dunavidéken semmiesetre sem lép fel egyetlen állam ellen sem, vagyis ezzel a lengyelek azt jelentették ki, hogy Lengyelország nem hajlandó Csehország határait Magyarország ellen biztosítani és semmiesetre sem lép fel Magyarország ellen. A válasz végül megállapítja, hogy Lengyelország véleménye szerint az eddigi meg nem támadási és kétoldalú szerződések elegendők a béke fenntartására.

Megdöböntő és törvénytelen Maniu szerint a főtisztviselők váratlan elmozdítása

Feltűnést keltő nyilatkozatban kritizálja a legújabb intézkedéseket az egykori miniszterelnök. Burkolt vád egy szomszéd állam ellen

Clujról jelentik: Maniu Gyula pénteken feltűnést keltő nyilatkozatot adott a cluji újságíróknak. Szavai főleg a nemzeti-parasztpárt által kinevezett rendőrfőtisztviselők hirtelen elmozdítására vonatkoztak.

— A kormány intézkedése megdöböntő és törvénytelen, — mondotta, — de szociális szempontból is jogosan készlet megütközésre. Tolviz küszöbén dob a kormány uccára családos embereket. Az embertelen eljárás jogosan vált ki elkeseredettséget és a köztisztviselők közül a nyugtalanság érzését.

tett valami, ami a kitünő szovjetminisztert arra bírta, hogy önmaga fujjon visszavonulót a Népszövetség plénuma előtt. Történhetett valami, ha nyilvános megnyilatkozás formájában nem is, de hangulatképpen jelentkezett, hogy meggátolja a szovjet népszövetségi képviselőjét abban a szándékában, hogy a nyilvános közgyűlésen is megadhassa a lökést a polgári világrend diplomáciájának egy újabb, monstruózus méretű tömegkatasztrófa felé. Litvinov tehát egyelőre nem kívánja, hogy a népszövetségi közgyűlés határozatot hozzon javaslata felett. Nem vonja vissza, de „nem kívánja még egyelőre”. S ez mindenestre

Egy magyar újságíró megkérdezte Maniut, mi a véleménye a kormány legutóbbi intézkedéseiről, amelyek, mint például a közigazgatási tisztviselők nyelvvizsgálója, vexatórius színezetűek.

— Tizenhat évi román uralom után joggal követelhető, hogy a kisebbségi köztisztviselő hibátlanul beszélje a román nyelvet. A vexatórius intézkedéseket mindenesetre én is elítélem, azonban kellemetlen, hogy egy szomszéd állam magatartása kedvezőtlenül befolyásolja a probléma elintézéséhez szükséges békés légkört.

szép tőle, hogy nem ilyen mohó. A szovjet külügyi népbiztosának legelső szereplése a népszövetségi fórumon igaz, hogy nyilvánvaló fiaskóval végződött és — tegyük hozzá azonnal, — szerencsénkre visszavonulót fuvott. De féltő, hogyha a strohmann ezuttal meg is bukott, a háttér titokzatos mozzgó-erői még nem buktak el vele. S a szovjet első kinos diplomáciai kudarca ellenére is — amelyet bizonyos már eleve elvállalt, — a háboru igazi, végzetleges lidércnyomása csöppet sem enyhült a kulturvilág fölött. Ugy tesz, mint Litvinov a maga jóslatával: egyelőre „nem kívánja még”. (J)

Legyőzve a hitelezők és akadályait, a halálba rohant egy autóversenyző

Végzetes katasztrófa a cseh-szlovákiai Masaryk-autóversenyen — Négy-szer fordult meg a levegőben a versenykocsi

Brünnből jelentik: Prasdil József ismert cseh autóversenyző Alfa-Romeo versenykocsijával Brünnből pénteken Prágába indult, hogy a Masaryk-autóversenyen részt vegyen. A jeles autóversenyző egy magas utszakaszon defektet kapott. A defekt következtében

elvesztette uralmát a gépkocsi felett, amely hatalmas ívben repült a hegyoldalon. A gép négyszer fordult meg a levegőben és lezuhant, pozdorjává tört és maga alá temette utasát, aki szörnyethalt.

A prágai lapok a szerencsétlenséggel kap-

csolatban arról írják, hogy a versenyző lakásán fél órával a Prágába való indulás előtt, megjelentek az autógyár képviselői, akik el akarták vinni autóját a nem fizetett és esedékes részletek miatt. Alig hogy nagy nehezen sikerült újabb haladékokat kapnia, a rendőrség emberei jelentek meg lakásán és család címén előállították a rendőrségre. Itt csak nagy nehezen bizonyította be Prasdil, hogy a vád csak egy hölgyismerősének agyában született meg. Miután minden akadályt legyőzött, indult el a versenyző útjára, amelynek szélén a halál lesett rá...

Banditákkal szövetkezett a lillei rendőrfőfelügyelő

Magán-detektívekkel védekeztek a lillei polgárok a rendőrtiszt zsarolásai ellen — Új Stavisky-botrányt lepleztek le Franciaországban —

Párisból jelentik: A francia sajtó banditakirálynak nevezi Mariani lillei rendőrfőfelügyelőt, akinek üzemeltetése mellett a lapok szerint a Stavisky-ügy eltörpül. A lapok szerint befolyásos politikusok állottak Mariani háta mögött s így szabadon garázdálkodhatott magas hivatali állásában. Bandájában benne voltak Lussatz, Bonny és Zographos, Bukneker közismert gangszterek. Büntetésre volt azonban egy párisi rendőrprefektus is, aki korzikai és rokona Marianinak. A jobboldali lapok politikai tökéletességnek Mariani ügyéből és azt kutatják, mely politikusok állottak a bandita rendőrfőnök háta mögött és azok fedezték üzemeltetését.

A vizsgálatról a hatóságok semmit sem nyilatkoznak s a legnagyobb titokban folytatják. A lapok leplezése szerint

Marianira bízták minden csempészligy kivizsgálását, még akkor is, amikor üzemeltetésük révén már gyanússá vált.

Egyszer egy gazdag lillei polgárt névtelen levélben megfenyegetett, hogy kis cimletekben ötvenezer frankot helyezzen el megjelölt helyen. A megzsarolt polgárral egy rendőrtisztviselő is elment a megjelölt helyre, erről azonban Mariani előzőleg értesült és nem ment el a pénz felvételére. Az is kitért, hogy ha valamilyen nyomozást bíztak Marianira, sohasem

vezetett eredményre, mert a rendőrtiszt mindig félrevezette a nyomozást. Egy másik lillei polgár magán-detektíveket fogadott s így védekezett Mariani zsarolásai ellen. Egy alkalommal betörést követtek el az egyik gazdag lillei polgár lakásán, de a nyomozás eredménytelenül végződött Mariani közbelépése folytán.

A legnagyobb szabású botrányt akkor követte el, amikor

megbízták a korzikai rablóbandák kürtársával.

Az egyik banditavezért, Spádát, aki Marianinak rokona, hónapokig hajszolták, de mindig sikerült a köréje font hurokból kimenekülnie Mariani segítségével. Más alkalommal megbízták Mariani, hogy mint korzikai, az ajacsi választási kampányt vezesse, hogy így a kormány győzelmét biztosítsa. Mariani azonban ekkor is árulást követett el, mert az ellenzéket juttatta megsemmisítő győzelemhez.

Mozgalmas bűnügyi nap az aradi törvényszéken

— Sikkasztások, csalások és lopások ügye a bíróság előtt —

Mozgalmas bűnügyi napja volt ma az aradi törvényszéknek, amelynek két szekciója számos ügyet tárgyalta le. Az első tagozat tárgyalta Kovács József zimandulnoui lakos ügyét. Kovács évekkel ezelőtt pénztárnoka volt a községbeli római katolikus egyházközségnek és a feljelentés szerint ilyen minőségben 27 ezer lejt sikkasztott. A mai tárgyaláson megállapítást nyert, hogy a sikkasztás ténye nem igazolható be, ellenben sokkal valószínűbb, hogy a pénztárnok tévedett a számadásoknál és ezért a bíróság felmentette a vádalól.

Ugyancsak ma tárgyalta Nisca József, a galsai szövetkezet volt elárúsítójának ügyét, akit 12 ezer lejes sikkasztással vádoltak meg. A mai tárgyaláson a vádlott nem tudott számot adni a hiányzó pénzről és csupán azt igazolta be, hogy a hiánygyrésze hitelbe eladott áruból származik. A bíróság bűnösnek mondta ki és hat havi börtönrre ítélte. Az elítélt fellebbezett.

Suhánszki György nadlaci gazdát elvált felesége jelentette fel család címén. A feljelentés szerint a gazda 71 ezer lejes pert vesztett volt feleségével szemben, mielőtt azonban az asszony behajthatta volna követelését. Suhánszki fiktív szerződéssel egész vagyonát sógorának adta el. A mai tárgyaláson a gazda kijelentette, hogy adósságai kifizetésére fordította a pénzt és ebben a tekintetben a bíróság bizonyítást rendelt el és a tárgyalást október 12-ikére halasztotta. Érdekes, hogy a tárgya-

Felmentettek Aradon

egy súlyosan megvádolt Chisineu-crisi kereskedőt

Az aradi törvényszék ma hozott döntést abban a bűnügyben, amely egy magasrangú köztisztviselő feljelentésére indult meg Onica Mihály chisineu-crisi kereskedő, valamint özvegy Tatár Miklósné ellen. Az ügyészség a feljelentés alapján család címén emelt vádat Onica Mihály ellen, míg Tatár Miklósnét bűnrészességgel vádolta. Nagy érdeklődés közepette péntek délután folyt le a főtárgyalás. A vádat Gitta Ágoston helyettes főügyész képviselte, Onica védelmét dr. Pop Sándor aradi ügyvéd, míg Tatárné védelmét dr. Margócsy Géza ismert chisineu-crisi ügyvéd látta el. A magasrangú köztisztviselőt dr. Höflich Béla aradi ügyvéd képviselte. A főtárgyaláson ismertették a vádiratot, majd kihallgatták a vádlottakat.

A vádirat szerint a vádlott egy magasabb kölcsön folyósításakor valótlán adatokkal félrevezette volna hitelezőjét és vagyoni állásáról nem adott a tényeknek megfelelő információt. Onica ezzel szemben azt vallotta, hogy a kölcsön folyósításakor őszintén tájékoztatta hitelezőjét, de különben is, miután ingatlanról volt szó, a telekkönyvben a való helyzet mindenkor megtalálható. Több tanut hallgattak ki, így a többek között dr. Bustea Corneli, dr. Margócsy Gézát és dr. Lőrinczy chisineui ügyvédek. Az ügyészi vádbeszéd után dr. Pop Sándor tartotta meg védőbeszédét, amelyben hatalmas indokalmaz felsorolása után, védence felmentését kérte, majd dr. Margócsy kérte özvegy Tatárné felmentését, viszont dr. Höflich a megbízója nevében 400 ezer lejes kártérítést kért.

A bíróság este hét órakor hozott ítéletet, amelyben felmentette a vádlottakat. Az indoklás szerint Onica a krízis áldozata volt, ezért pedig senkit elítélni nem lehet. Az ügyész belenyugodott az ítéletbe. A magasrangú köztisztviselő ügyvédje pedig fellebbezést jelentett be.

A budapesti Operaház

félszázadéves, ünnepi jubileuma

Budapestről jelentik: Ünnepélyes külsőségek között folyt le tegnap este a budapesti Operaház ötven esztendő fennállásának jubiláris előadása. Neves operákból és magyar zeneszerzők műveiből adott elő részleteket az ünnepi est alkalmából az Operaház zenekara és ensembleja. A diszeloadás bensőséges háziünnepséggel kezdődött, amelyen Hóman Bálint kultuszminiszter intézett beszédet az Operaház tagjaihoz. A beszédre Radnai Miklós igazgató válaszolt.

Megjelent a diszeloadás József főherceg, Augustia főhercegnő, József Ferenc főherceg, a kormány több tagja, a tábornoki kar és a püspöki kar több tagja, a képviselőház és a felsőház tagjai, valamint a magyar társadalmi és művészeti élet számos kiválósága. Fél nyolc után érkezett meg az Operaházba Horthy Miklós magyar kormányzó és családja. Az ünnepi beszédet Ugron Gábor tartotta.

Az ötvenesztendő jubileum alkalmából Radnai Miklós, az Operaház igazgatója a II. osztályú magyar érdemrendet kapta, Basilides Máriát, Budánovits Máriát és Márkus László főrendezőket az Operaház örökös tagjaivá nevezték ki, Sándor Erzsébet örökös tag pedig az Operaház „tisztelési tagja” címet kapta.

lason az egyik tanut, Dobák Györgynét tolmács útján szlovák nyelven hallgatta ki a törvényszék.

Mára tüzték ki Lantos Irma, az egykori Miss Bánát lopási ügyének tárgyalását. Lantos Irmát, mint megirtuk, a napokban tartóztatták le az aradi törvényszék körözőlevele alapján és az ügyészség fogházában kellett bevárnia a főtárgyalást. Tanuk távolléte miatt a tárgyalást október 12-ikére halasztották, de eirendelték az egykori Miss Bánát további fogvatartását.

A törvényszék első szekciója Dusan János volt poenari-i községi bíró felett ítélezett ma, akit járlatok hamisításával vádoltak. A volt községi bírót felmentették.

Meghalt a „Kék Sas”,

Amerika gazdasági ujjáépítésének szimbóluma

Washingtonból jelentik: Johnson bukása az amerikai lapok szerint egyet jelent a „Kék Sas”, az ugynevezett NRA-mozgalom halálával. Ez a három betű az utóbbi időben egyet jelentett a gazdasági ujjáépítés szimbólumával. Most az egész ujjáépítés esődot mondott és a „Kék Sas” eltűnik a közéletből.

Johnsonnal együtt ugyanis a NRA több főtisztviselője is távozott az ujjáépítő hivatalból. Most helyébe új mozgalom lép, új név alatt az új célkitűzésekkel.

Gyűlést hívtak össze az aradi Victoria-bank elégedetlen betétese

Nyolc év alatt fizetendő 35 százalékos ajánl fel a pénzügyminiszter — Tiltakozó távirat a Banca Nationalához és a pénzügyminiszterhez

Botioc Elek dr. nyilatkozata az akcióról

Súlyos bonyodalmak keletkeztek egy aradi pénzügyintézet és betétese között. A bonyodalmak következményeképpen vasárnap délután tíz órai kezdettel a Victoria takarékpénztár elégedetlen betéteseinek gyűlést hívtak össze az aradi városháza nagytermébe és az izgalmasnak ígérkező gyűlésen a bankkal szemben elfogalando álláspont felett döntöttek. A mozgalom előzményei és részletei a következők:

Az aradi Victoria takarékpénztár először 1927-ben kért betéteseitől három évi moratóriumot és a betétek száz százalékát ajánlotta fel ezzel szemben nekik. Az ajánlatot elfogadták és a moratóriumot megadták. Mielőtt még lejárt volna a három év, a bank vezetősége újabb ajánlatot tett. Ebben közölte, hogy újabb három évi moratóriumra van szüksége, száz százalék helyett azonban csak kilencvenet tud felajánlani. Izgalmas gyűlések után fogadta el a betétesek többsége ezt az ajánlatot, miután a Banca Nationala képviselőjében Baicoianu, a pénzügyminiszterium reprezentánsaként pedig az azóta elhunyt Pop C. István volt kamarai elnök biztosította a betéteseket arról, hogy a kikötött kilencen százalékot a három év leteltével meg fogják kapni. A mulatok elültek és most már türelmetlenül várták a betétesek a három év leteltét, amikor is hozzájutnak pénzükhöz.

A határidő 1934. január elsején járt le, a betétesek azonban csalódtak reményeikben, mert a jelentkezőkkel a bank vezetősége közölte, hogy a törvény újabb moratóriumot biztosított számára, úgy hogy nincs módjában fizetni. Nemsokára rá megkezdődtek a tárgyalások az érdekelt betétesekkel, akiknek a bank harminc százalékot ajánlott fel, azonnali kifizetésre. A betétesek nagyrésze elfogadta az egyezségi ajánlatot és felvették a pénzt, ami tulajdonképpen csak husz százalékát jelentette az eredeti betétjüknek, mert az 1930. évben kötött megállapodás értelmében a Victoriának jogában állott tíz százalékot levonni a kifizetett összegekből. A pénzügyintézet a Banca Nationalától kapta a kifizetésekhez szükséges pénzt és a Nemzeti Banktól kapott ötven millió lejjel sikerült 150 millió értékű betétet likvidálni.

Az érdekelték egyrésze azonban nem volt hajlandó belemenni a bank által ajánlott egyezségibe, mire a Victoria vezetői újabb tárgyalásokat kezdtek az elégedetlenekkel. Ujabb

azt az ajánlatot tette, hogy hajlandó betétjük 35 százalékát kifizetni 1934. január elsejétől számított nyolc esztendőn belül.

A betétesek egyik csoportja, élén dr. Botioc Elek volt polgármesterrel és Omescu Cornél aradi gyógyszerésszel azonban nem mutatkozott hajlandónak ezt az ajánlatot elfogadni.

Miután tudomással bírtak a Banca Nationala azon követeléséről, amely kimondta, hogy a Nemzeti Bank, amely ma a Victoria legnagyobb hitelezője, mindenhez hozzájárul, amit a betétesek többsége elhatároz, az elégedetlenek gyűlés összehívását és akció megindítását határozták el. Első lépésük az volt, hogy

tiltakozó táviratot intéztek a pénzügyminiszteriumhoz, mint a Banca Nationalához a Victoria újabb ajánlata ellen és mindkét fórumot emlékeztették arra, hogy garántálta 1934. január elsejére a kilencven százalék kifizetését.

Álláspontjuk szerint hét évi moratóriumot már adtak a banknak, de nem hajlandók újabb nyolc évig várni — betétjük 35 százalékára.

Ilyen előzmények után történt meg a va-

sárnapi betétesgyűlés. A Victoria takarékpénztárnak ma Aradon és Arad megyében összesen hatvan millió lej betéte van és az akció sorsa attól függ, hányan csatlakoznak az elégedetlenekhez. Arra vonatkozólag, milyen követelésekkel lépnek fel a pénzügyintézet ellen, beszélgetést folytattunk dr. Botioc Elekkel, aki a következőket jelentette ki:

— Pontos számot még nem mondhatok, mert ez a további megbeszéléseinktől függ. Elképzelésem szerint

hatvan százalékot kell követelnünk, maximum három év alatt.

Már eddig is hét évig vártunk, anélkül, hogy egy banit is kaptunk volna, az újabb három évvel összesen tíz évi moratóriumot adtunk a banknak, ami véleményem szerint teljesen elegendő. A Victoria vezetősége által kért nyolc év törvénytelen is, miután az erre vonatkozó törvény szerint, a banknak maximum öt év alatt rendeznie kell tartozásait.

Botioc dr. nyilatkozata nyomán tehát megállapítható, hogy a vasárnapi gyűlésen érdekes események várhatók, amelyek talán döntő befolyással fognak bírni a régi, nagymultu pénzügyintézet további sorsára.

Fő a közegészségügy?

500 erdélyi és bánági orvost akar leépíteni a minisztérium

A rendőrtisztviselők menesztését a hivatalos orvosok meglizdelése követi

Permanens kongresszuson tiltakozik az Orvosszövetség a kormány új intézkedései ellen

Clujról jelentik: Bucurestiből érkező hírek szerint a liberális kormány nem áll meg a rendőrség nem liberális-párti elemeinek menesztésénél, hanem szempontjait kiterjeszti más tisztviselőágazatokra is, elsősorban a hivatalos állásokat betöltő erdélyi orvosokra.

A belügyminiszterium a rendőrséget rostálja meg, a munkaügyi miniszteriumban pedig már összeállították az úgynevezett „revizált” orvosok névsorát is. Hétszáz hivatalos állást betöltő orvos került a leépítési listára, akik közül ötszáz erdélyi. Így tehát a hivatalos orvosok körében, mint amilyenek a körorvosok, megyei főorvosok és városi orvosok is, meglehetősen idegesség tapasztalható. Az orvosok legnagyobb része nem mostanában kinevezett ember, hanem a szolgálatban érdemeket szerzett személy, akik eddigi működésükkel a közönség széles rétegének bizalmát és meglégedését érdemelték ki. Értesüléseink szerint

számos érdemes erdélyi orvos vesztí el havi biztos jövedelmét és keresheti a megélhetést az egyre nehezebb küzdelmet jelentő magánpraxisban. Már nevek is forognak közszájon, amelyek viselői általános megbecsülésnek örvendenek. Ezek között szerepelnek a következők: dr. Vlad, clujai városi főorvos, dr. Ulpin brasovi, dr. Sturza sibiui, dr. Tirca targulmuresi, dr. Munteanu timisoarai főorvosok, dr. Nistor brasovi, dr. Cosma sibiumegyei, dr. Solomon kisküküllői, dr. Somes ciucmegyei, dr. Mackavei muresmegyei, dr. Cosma aradmegyei, dr. Biltz bistricei, dr. Giurgiu fagarasmegyei főorvosok. Ezekon kívül az erdélyi körorvosok egész serege vesztí el szerény, nagy munkával egybekötött jövedelmét.

Az orvosszövetség Bucurestiben állandó jellegű kongresszust tart a várható támadások kivédésére. Kérdés azonban, hogy a kormány szempontjait milyen mértékig tudják megváltoztatni.

Felmentette az aradi törvényszék a ghioroci magyar lelkészt és tanítót az államellenes izgatás vádjáról

— Nem bűncselekmény régi képek és könyvek őrzése —

Az aradi törvényszék előtt ma vádlottként egy aradmegyei magyar pap és egy magyar tanító állottak, azzal a súlyos váddal terhelve, hogy államellenes izgatást követtek el. Az ügy előzményeihez tartozik, hogy még hónapokkal ezelőtt a ghioroci csendőrség házkutatást tartott Mosnay Ferenc ghioroci tanító és Wesmás Károly ghioroci református lelkész házában. Mindkét lakásban régi, még a háború előtti időkből származó képeket, könyveket és rajzokat találtak, egy részüket a padlásról szedték elő és a ghioroci helyi hatóságok úgy vélekedtek, hogy a tanító és a lelkész államellenes izgatást követtek el, mert lakásukon tartották azokat.

A házkutatás alapján bünvádi eljárás indult meg úgy Mosnay, mint Wesmás ellen, akiknek ügyében ma tartott főtárgyalást az aradi törvényszék második szekciója. Mindkét vádlott határozottan leszögezte, hogy eszébe sem jutott, hogy az évtizedek óta heverő régi képekkel és könyvekkel izgatást kö-

vethet el és nem is ilyen célzattal tartották azokat esztendőnkön keresztül. A lefoglalt tárgyak egy része már évek óta a padláson hevert és csak a házkutatás alkalmával kerültek elő. A perbeszéd után a bíróság meghozta ítéletét, amelyben felmentette a vád alól a tanítót és lelkészt és kimondotta döntésében, hogy régi képek és könyvek őrzésében nem lát államellenes cselekményt.

CENTRAL- és CORSO-MOZGÓK MAI MŰSORA!

CORSO negyed 4, negyed 6, fél 8, fél 10.
CENTRAL 3, 5, negyed 8, negyed 10.

A 3 órai előadások mérsékelt árakkal

WILLY FORST remekműve

Bécsi bál!

ADOLF WOHLBRÜCK PAULA WESSELY

Két moziban egyszerre zsufolt házak:

Kérdezzé meg azokat akik látták és jegyezzen előjegyet szombat, vasárnapra!

Uj tanfolyamok

a Berlitz-iskolában

Román, német, francia, angol, spanyol, magyar kurzusok

október 1-én és 2-án kezdődnek.

Családi tanfolyamok! Egyéni oktatás!

Beiratkozás és felvilágosítás naponta 8-12-ig. Arad, Str. Romanului 3. (Bohus-palota.) 440

Bucurestibe szálljon meg a **GRAND HOTEL-ben**, a főváros legkényelmesebb és legelegánsabb szállodájában. — Kávéház, étterem, mérsékelt árakkal!

286

„A könyv az én igazi szerelmem” — mondja Roth Marcel dr., az Aradról elköltöző egyetemi orvosprofesszor

Bucsubeszélgetés a Clujra távozó tanárral, aki több mint háromezer operációt végzett Aradon. — Tegnap fejezte be Aradon trott egyik legszebb tanulmányát

Csak nyolc évvel ezelőtt költözött Aradra Roth Marcell dr., a most negyven év körüli egyetemi magántanár, a kiváló sebész, a Terapiá-szanatórium sebészeti osztályának nagyhírű vezetője, akit rövid idővel ezelőtt az egyik cluj jelentős egészségi intézmény vezetőjének hívta meg és október 15-én elfoglalja díszes új pozícióját. A körünkben most távozó orvosprofesszor olyan nagy kulturális, emberbaráti, tudományos és társadalmi feladatokat végzett és olyan maradandó eredményeket ért el, mintha nem nyolc évig, hanem nyolcvan esztendőig dolgozott volna Aradon. Sohasem kereste a zajos szereplést, hanem csendben végezte hivatását. A kultúra és az igazi ember szeretet irányította lépéseit, meleg érzés, tiszta és szép lélek, emelkedett gondolkodás, szívjóság, a műveltség terjesztésének forró vágya jellemzi cselekvéseit. Szerénységét az is illusztrálja, hogy bucsubeszélgetésünket a szavakkal kezdte:

— Arra kérem, hogy minél kevesebbet foglalkozzon a személyemmel. Különbösen sem leszek nagyon messze Aradtól és Clujról is fenntartom az összeköttetést Araddal, ezzel a szellemi tulajdonságokban gazdag várossal, amelynek a kulturáért, a művészetért, az ember szeretetért hevülő társadalma hozzájárult a szívemhez. Itteni barátaimmal és a társadalmi, irodalmi körökkel gyakran fogok érintkezni, előadásokat ezután is fogok tartani, tehát a szoros szellemi kapcsolatok a jövőben is megmaradnak közöttünk. *Azt kérdezik Önök, hogy mint orvos mennyit dolgoztam? Nyolc év alatt Aradon a kisebb műtétekkel együtt több mint háromezer operációt végeztem. Most távozom Aradról, de azért a Terapiá-szanatóriumban nem marad üresen a helyem, mert egy nagyműtű, vezetői állásra kiválóan hivatott sebész lesz az utódom.*

— Az életem, mint mondani szokták, Aradon is nyitott könyv volt. *Nem véletlenül használtam a hasonlatot a könyvről, mert a könyv az én igazi szerelmem és mindig az is marad, bárhova visz is sorsom. Néhány nappal ezelőtt fejeztem be új tanulmányomat a könyvről és Aradon most ez a legutolsó irodalmi művem.*

A könyvek szerelmese

Ekkor rápillantottam a hatalmas kézirat-csomóra, amely vaskos kötet könyv volna, ha nyomtatásban megjelenne.

— A könyv az igazi fenség, a könyv az élet tükré. — folytatta a tanár. — A könyvben benne szunnyad a múltunk és jövőnk Főnix-hamuja. *A könyveket el lehet ugyan égetni, de a bennük levő gondolatok sohasem hamvadnak el. Könyvekbe kívánczolt az emberi agy és lélek gondolata. Fáraótól Napoleonig minden földi hatalom elmúlt, de a könyv, a betű*

hatalma megmaradt és oly biztosan meg is fog maradni, mintahogy a nap minden reggel felkel. Olyan fejező ez, amelynek hatása minden ágyun, tankon, gépjegyveren tulesz, nem csoda tehát, hogy mindig megbecsülték és meghajolt a világ a könyv hatalma előtt. A lekek gyógyszer a könyv, amelynek legelső nagy gyűjteménye 2300 évvel ezelőtt készült. Az alexandriai első nagy könyvtárban félmillió kötet könyv volt, amelyek még papiruszon készültek. A könyvekben rejlő tudományt a régi szerzetesrendek gondosan őrizték, majd az egyetemek terjesztették a könyvtárakból kisugárzó fényt és tudást. A tizenötödik század elején Gutenberg nyomdájában az első nyomdatermék a zoltár volt. A könyvek száma azután folyton nőtt. Például Franciaországban XIV. Lajos alatt a muzeumi könyvtárban még csak hetven ezer kötet, de 1910-ben már három és félmillió kötet volt; a British-muzeum könyvtárában pedig kétfélmillió értékes könyvet őriznek. Velünk rohan a könyv, az emberiség életén át és mindent átfogó lángoló fényessége varázsol. Kiszabadít bennünket az örvényből, megtanít látni, oktat, nevel. A könyv filozófiája a megértés kezdete.

Vannak rossz és jó irányú könyvek, amelyek folyton harcolnak, de mindig a jó győz. Plató egyetlen könyvében, a Mózes öt könyvében és a Koránban benne van minden mai tudomány és bölcsesség, művészet, szépség, benne van mindaz, amit aztán Arisztotelész, Tolsztoj, Voltaire, Marx és a világ többi nagy gondolkodói tanítottak. A könyv a szellem fényoszlopa, világhódító, szolgálja de terjeszti is a szépséget, a tudományt, a kulturát és meghozza az igazi boldogságot.

A nagyszerű szabad-előadások

Roth dr. orvosprofesszor Aradon tartott mélyhatású szabad-előadásai közül az alábbiakat tartja a hálás hallgatóság felejthetetlennek: a Kölcsey Egyesület „Anyák Iskolájában” és az ebből kifejlődött „Kölcsey Életiskola”-ban négy évvel ezelőtt megkezdett előadássorozata: 1930. márciusban *Anatomia, Élet és Fejlődés*, Hajlam, Alkat, Atörökés. 1930. januárban a „Modern nevelés vezéregyéniségei”. 1930. novemberben „Az ősembertől a modern emberig”. 1933. novemberben a „Holnapépítők”. Ez év novemberben is neki kellett volna megnyitni a Kölcsey Életiskola előadásait, de távozása miatt ezt a tanulmányt csak a jövő év elején fogja itt elmondani. Ez alkalomból rá kell mutatni még egyik leg-szebb, új alkotására: a *vártérleten levő Erdel Iskolára*, amelyet a társadalom többi humánus érzésű vezetőivel hozott létre.

Beszélgetés közben Roth tanár arcán feltűnik a tekintetünket: a fiatalos, mosolygó,

jóságot és szeretetet sugárzó arcon és rendkívüli koponyáján, amely úgy áll a hétköznapi emberek között, mint a fárosz a végtelen tengeren... Dr. Roth Marcell orvos a szó legnemesebb értelmében. Orvos, aki az embereket a bölcsőtől a sírig kíséri, de ott áll az élet minden jelentősebb fordulójánál. Ilyen nevezetes forduló az ő munkás életében az erdélyi nagy egyetemi városba való visszaköltözése, ahova most mi kísérjük el őt és boldogan figyeljük magasraívelő karrierjét. Elkísérjük és reménytelen lélekkel, csak egyetlen szóval intünk neki búcsút: a viszontlátásra. B. L.

Színház — Irodalom — Művészet

Solymosán Magda hatalmas sikere a cluji magyar színházi évadnyitón

Általános tetszést aratott a Parlaghy—Kádártársulat új primadonnája a „János vitéz” újszerű rendezésében.

Clujról jelentik: A cluji Magyar Színházban a Parlaghy—Kádár színházcsalád csüörtökön este megnyitotta színiévadját. A start pompás volt és a cluji lapok egyöntetűen nagy cikkekben dicsérettel emlékeznek meg a megnyitó előadásról. Dicsérik úgy a színészi, mint a technikai teljesítményt és megállapítják, hogy Petőfi örökség meséje: a „János vitéz” valósággal újjászülött a cluji Magyar Színház előadásán.

Az eredeti költemény mesészerűsége, hűvassága teljes egészében érvényesült Bakonyi Károly vidám, mindvégig lebilincselő feldolgozásában és Kádár Imre dr. modern felfogású rendezésében. Heltai Jenő verseit és Kacsóh Pongrác zenéjét tökéletesen adta vissza a színház együttese és kibővített zenekara. A nagyszerű díszletek tervezője Kós Károly volt. A darab címszerepét az aradi származású Solymosán Magda játszotta, akiről egyik cluji lapban Szász Endre a többek között a következőket írta:

„Címszerepben megismerkedtünk az új primadonnával: Solymosán Magdával. Bájos megjelenésű színésznő, rokonszenves egyéniség, a hangja magasabb igényeket is kielégít. Amint a kalotaszegi subájában megjelent a színen, a taposó záporában meghatva állt meg a rivalda előtt. Amikor pedig felcsendültek ajkán Kacsóh Pongrác gyönyörű melódiái, áhítatos csend, majd a tetszés halk moraja futott végig a zsufolásig telt nézőtérben. A közönség felfedezte — azt hisszük örökre a szívébe zárta ezt a fiatal színésznőt”.

Nagy sikere volt az előadás a kalotaszegi népviseletbe öltöztetett személyzetnek. A francia királyleány szerepében Heinz Nelly, Iluska szerepében Stefanidesz Ili, boszorkány Miklóssy Margit, Tompa Sándor, Tompa Béla, Bereng Béla, Puskás Béla, Benes Ilona, Tóth Elek, stb. arattak nagy sikert. A zenekart Stefanidesz József vezényelte és a rendezés nehéz munkája Kádár Imre dr. hozzáértését dicséri.

* Művészeti események első bemutatója Aradon. A Kulturpalotában a Littecky—Krausz-kiállítás iránti érdeklődés napról-napra fokozódik, aminek természetes magyarázata az, hogy eredményeik olyan osztatlan tetszést váltottak ki, amelyeknek híre széles köröket foglalkoztat. Most már nem csodálkozunk azon, hogy Bucuresti legelső napilapjai, illusztrált újságjai hasábojokban foglalkoztak az elmúlt év őszén a művészpárral. Műveik nem eladásra készültek, nem portékák. A rohanó, pénzért futott törekvésekben ez a két művészember nem keres kielégülést, művészetükhöz nem a Bánság adja a tápot, hanem Erdély változatos népe és világa. Évek hosszú sorozatán át felkeresték Kalotaszeg, Torockó színes világát. Felsőbánya komor bányásznapját, a román Avassorság (Tara Oasul) ember-anyagát, páras hegyláncait. Ez utóbbi vitte előre különösen Krausz Ilonka művészi, a hatásokat messze tulszárnyaló eredményeit. Pamutba szőtt mély látomások ezek, amelyek megállítanak és maradandó emléket hagynak maguk után. Arad ezeknek a komoly eredményeknek első bemutató stációja. Művészetkedvelő közönsége bizonyára nem mulasztja el ezeket megtekinteni, amelyre most felhívjuk a figyelmet, Vasárnapig a műtárgyak együtt maradnak.

Megérkezett Auer EDEN-termébe a híres küküllői bor.

Ma disznótoros vacsora és vargabéles. Reggelig nyitva. — Parkettánc. 4068

Az ősrégi zalai Wesselényi-kollégium elvételét javasolja Ghibu professzor Angheliescu kultuszminiszternek

A magyar állam garantálta egykor a kitünő tanintézet építési kölcsönét, amit azonban rég visszafizetett már az erdélyi református egyház

Zalauról jelentik: Ghibu Onisfor, a kisebbségi egyházak elleni akcióiról ismert egyetemi tanár, aki a timisoarai piarista líceum teleküggyét is kezdeményezte, legutább a Szilágyságban keltett kínos meglepetést látogatása révén. A zalai látogatása eredményeként

a reformátusok ősrégi Wesselényi-kollégiumának elvételét javasolta Angheliescu közoktatásiügyi miniszternek.

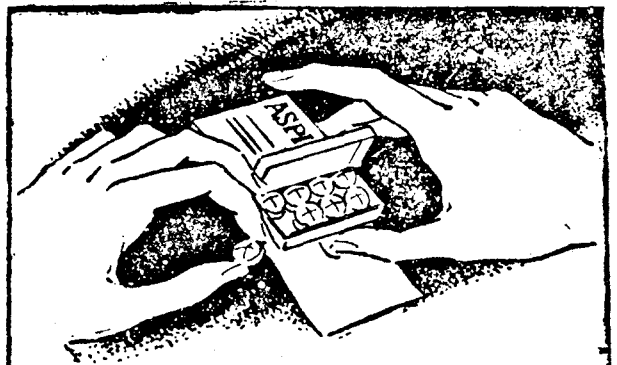
Ghibu professzor ott is az irattárat tanulmányozta és a gimnázium multjával foglalkozott. Ghibu szerint feltétlenül szükséges volna

a Szilágyság megyeszékhelyén egy nyolcosztályos-gimnáziumra, miután megszűnt a városban működő tanítóképző és így jelenleg nincsen zalai román középiskola.

A reformátusok kollégiumát évszázadok előtt a Wesselényi-család alapította és az épületet a magyar állam által garantált kölcsönből építették. A kölcsönt pedig

az Erdélyi Református Egyházkerület még 1919-ben visszafizette

és így az épület most is a református egyház jogos tulajdona.

A javulás kezdete

amikor az aszpirines dobozt felnyitja és 20 tabletán látja a 20 Bayer-keresztet, akkor a javulás már küszöbön van. 1-2 tablettát egy pohár vízben bevéve megszabadítja a fájdalomtól és a hüléses megbetegedésektől.

ASPIRIN

Vizsgálatot rendeltek el a katasztrófális eredményü pótérettségi vizsgák lefolyása ügyében

A cluji román diákság százszavas tiltakozó távirata Angheliescu miniszterhez — Lehet, hogy új pótérettségi vizsgálatokat tűz ki a minisztérium —

Az ország minden részében többé-kevésbé befejeződtek az érettségi vizsgálatok. Ezeknek eredménye

katasztrófális volt.

Amint az eredményt a különböző városokban, ahol bizottságok működtek, közzétették, nagy felháborodás keletkezett úgy a szülők, mint a diákok között.

Természetesen Clujon sem ment az eredmény kihirdetése minden izgalom nélkül. Az emlékezetes Dunca-ügy óta, akit különben már szabaddá helyeztek, állandó forrongásban van a diákság, kivétel nélkül, úgy a hetvenöt százalékos elbuktatott kisebbségi, mint az ugyancsak jól, de még sem ilyen rettenetesen megrostált románok. Néhány elbuktatott román diák kezdeményezésére megszervezkedtek és erélyes, de törvényes lépésekhez nyultak.

Csütörtökön reggel 10 órakor 105 szavas táviratot küldtek Angheliescu miniszternek, amelyben tiltakoznak az érettségizető bizottságok kiméletlen és igazságtalan bánásmódja és az írásbeli megbotránkozató eredménye ellen. Kérik, hogy rendelkezjenek el új érettségi, új bizottságokkal

és csak a tárgyilagos szóbeli vizsga után bukassanak el, vagy engedjenek át valakit. Ugyanakkor más eszközökhöz is nyultak. Megvették erre az alkalomra egy hetenként megjelenő kisebb román lapot, amelyet a holnapi nap folyamán reggel fognak rendkívül kiadásban kihozni. A lapot az első betűtől

kezdve az utolsóig, a diákok írják. Felsorolják összes sérelmeiket és ismét tiltakoznak az eredmények ellen.

A táviratra tegnap este hét órakor érkezett telefonon válasz a közoktatásiügyi minisztériumból. Azt közli, hogy úgy a cluji, mint a más városbeli panaszoknak helyt adva,

Megdöböntő merénylet készült a bucuresti-i Tiszti Kaszinó vendégei ellen

Strichninnel akarta megmérgezni a tisztet az elbocsájtóit bérlő — Tízezer lejt kínált a merénylőnek a felbujtó

Bucurestiből jelentik: Szörnyű bűnygyben nyomoz a bucuresti-i hadbíróóság. Egy olyan bűnygyben, amelynek a bucuresti-i Tiszti Kaszinóban étkező tiszt nagy része eshetett volna áldozatul, ha a bűnyös tervének egyik beavatottja idejekorán fel nem hívja az illetékes hatóságok figyelmét.

A bucuresti-i Tiszti Kaszinó vendéglőjét egy ideig Ioanici bérelte, ezt a bérletet azonban nem újították meg vele szemben, mert az új bérlő valószínűleg magasabb bérleti összeget ajánlott fel, ami Ioaniciot annyira elkésértette, hogy vakmerő bűnyselekmény tervét készítette elő. Felkereste Piscupescut, a kaszinó könyvtárosát és

10.000 lejt ajánlott fel neki, ha az általa átadott csomagból bizonyos mennyiséget helyeznek el az új bérlő által készített ételekbe, amelyeket a kaszinóban étkező tisztnek szolgálnak majd fel.

Piscupescu megrettent a bűnyös ajánlattól, annál is inkább, mert a neki átadott csomag tartalmában

sztrichninnmérget vélt felismerni.

Elment tehát a katonai ügyészséghez, ahol jelentést tett az ügyről, ennek következtében pedig a katonai ügyészség azonnal letartóztatta Ioaniciot, éppen abban a pillanatban, mikor Piscupescu a katonai ügyészség rendelete értelmében

hajlandónak mutatkozott átvenni a csomagot, amely a halálos mérget tartalmazta.

Az azonnal megindult vizsgálat során sikerült megállapítani, hogy a mérge egy leánytól származik, akinek a nevét a vizsgálat eddig még nem közölte a nyilvánossággal. A leány

még a mai napon értesítik a felügyelőseket, vizsgálják felül az eredményeket és azt is, hogy fordultak-e elő szabálytalanságok. Amennyiben a panaszok igaznak bizonyulnak, új érettségi rendelnek el.

A válasz érthetőleg némi örömet keltett a diákság körében. Azonban aligha lesz valami a táviratban félig-meddig beigért új érettségitől.

vallomásaiban azt adta elő, hogy a mérget Ioanicinak kutyák elpusztítása céljából adta át. A vizsgálat tovább folyik, mert az a gyanu merült fel, hogy más bűnyösök is szerepelnek az ügyben.

Szibériába sodorta a vihar a léggömb-versenyzőket

Varsóból jelentik: A Gordon—Bennet léggömbverseny 19 léggömbje kiindulási helytől, Varsótól északkeleti irányban szállt el vasárnap. Azóta a léggömbök legnagyobb része a Balti-államok és Oroszország területén földet értek. Csupán négy léggömb hollétérol nincsen még jelentés. Azt hiszik, hogy ezeket a léggömböket a viharos szél Észak-szibéria erdős, lakatlan területére vitte, azért nem tudnak hírt adni magukról.

CENTRAL: CORSO:
3, 5, 7 1/4 és 9 1/4-kor 3 1/4, 5 1/4, 7 1/2 és 9 1/2-kor

BÉCSI BÁL

(MASKERADE)

Willi Forst mesterien rendezett világhírnév
PAULA WESSELY, ADOLF WOHLBRÜCK,
OLGA TSCHÉCHOWA

Az előadások szigorú pontossággal kezdődnek!

SELECT: 3, 5, 7 1/4 és 9 1/4 órakor

A külváros hősei!

Wallace Beery, Jackie Cooper, Fay Wray,
George Raft.

Magyar vagy német iratok románra,
román nyelvűeket magyarra vagy németre
fordít és hitelesít
T. SELAGIAN
hites tolmács és fordító.

Cím: Arad, Kereskedelmi Iskola épülete
(Kulturpalota mellett) földszint, balra első ajtó.
Hivatalos órák: d. e. 10—13-ig és d. u. 4—7-ig.

3625

HIREK

Az anyaszív

(Modern legenda)

A történet hosszú és különös. Egyik része olyan, mint egy tündérmese, a másik pedig csuf és fantasztikus ponyva, amilyen az életben talán meg sem történhetik.

1.

Az első rész úgy kezdődik, hogy egyszer volt, holnem volt, valahol egy Nagyrábé nevű zsidó családban egy özvegyasszony, akinek minden gondja az volt, hogy gyermekeit becsületben felnevelje, kenyeret adjon a kezükbe és embernek tudja őket. Az özvegyasszony azonban olyan szegény volt, hogy még hamuba sült pogácsára sem jutotta, nemhogy kenyérre. A gyermekeket — mielőtt még nagyobbakká lettek — otthon nem tarthatta, tehát utjukra bocsátotta őket: boldoguljon mindegyik, ahogy tud, ő pedig lehetőség szerint segíti őket.

Az egyik gyermek, a kislány a városba került. Még fiatal volt, az életről keveset tudott, de máris megkereste a kenyerét. Hóna alatt hatalmas csomagot hordott: bejárta vele az uccákat, a vendéglőket, a kávéházakat és árulta azt, ami a nagyvilágban történhet; szerelmi drámát és diplomáciai tárgyalásokat: az újságot. A rikkancslány aztán egyszerre eltűnt a kisvárosból. Egyideig nem hallottak róla, később pedig odakerült a neve a lapokra, amelyeket valamikor ő árult, és a ríktó színű plakátok szuggeráltak be a nagyváros járőrelőinek szemébe: „DAJKA MARGIT FELLÉPÉSE A VIGSZINHÁZBAN”. Siker következett siker után és aztán az egyik, a legnagyobb: „A torockói menyasszony”.

A nagyrábéi özvegyasszony, aki bizony ritkán mozdult ki otthonából, könnyes szemmel olvasta az újságokat. És, amikor a „Torockói menyasszony” premierjéről érkező beszámoló megérkezett és ő a nagyvárosnak ezt az elismerő üzenetét olvasta, az üzenetet, amelyet az ő lányáról küldött — valami forrót, amikor forrót érzett a szívében, a világ egy pillanatra elsötétült és úgy érezte, hogy nem bírja ki ezt a boldogságot.

Azóta úgy hordta, vigyázva hordta ezt a szívet: forrón és boldogan.

2.

A többi gyermek is elszéledt a világba. Kettőn voltak, két fia. Kenyeret akartak keresni, pénzt szerezni, magasra lendülni, gondtalanul élni. Sok mindenbe kezdtek és sok mindent hagytak abba. Volt, amikor sikerült a vállalkozásuk is volt, amikor nem. Ott voltak a háboruban is és az egyik közülük tisztit rangot viselt. A háború után néha együtt, néha külön bonyolítottak le üzleteket. Hugukkal, édesanyjukkal ritkán találkoztak. Legutóbb Oradeán hallottak magukról. A lapokba is bekerült a nevük: Dajka Zoltán és Dajka Gyula. Különös és kínos ügy volt, amelynek vizsgálata még most is folyik. Rablásról és betörésről van szó benne és arról, hogy Dajka Gyula, a nagyrábéi özvegy fia mindenben résztvevett.

Egy verőfényes szeptemberi napon történt, hogy özvegy Dajka Jánosné, nagyrábéi magányában, mint máskor is, elővette a lapokat. Hátulról kezdte lapozni, először a színházi rovatot nézte: Nincs-e vajjon benne valami a Margitról? Nem volt. Sok mindenről írtak, a budapesti Operaház ötvenéves jubileumáról, meg másról is, de a Margit nem szerepelt benne. Érdeklődés nélkül nézte a többi címeket. Nem volt bennük semmi érdekes. Litvinov beszéde a Népszövetség ülésén, György angol herceg esküvője, a Lindberg-baby gyilkosának elfogatása és... de igen, a Dajka-név mégis szerepelt a lapban... néhány soros cikk fölött állott és alatta: „Tudósítónk jelenti...” Aztán a név: Dajka Gyula... és...

Valami hideget érzett a szíve körül, valami dermesztően, jegesen hideget, amely mint fojtogató burok fogta körül a szívet és terjedt el a husában, ereiben. Hideget érzett, valami rettenetesen, halálosan hideget.

Az újság a nagyrábéi padlóra hullott, aztán tompa koppanás hallatszott és egy sikoly vagy talán csak sóhaj: a padlón — a szeptemberi szürküllet megvilágításában — mereven, kihűt tagokkal feküdt egy asszonyi test.

3.

Van egy régi fizikai törvény. Ha egy pohárba forró vizet töltünk és utána jégbe helyezzük — mert fém és érzékeny és, mert nem bírja el a két maximumnak ezt az ellenhatását — megped... (—nár.)

— IDÓPROGNÓZIS: Az időjárásban lényeges változás nem várható.

— Károly király szobrának leleplezése a Bán-ságban. Timisoaráról jelentik: Vasárnap, szeptember 30-án leleplezik le Fibisen nagy ünnepély közepette Károly király mellsobrát, amelyet az uralkodónak legutóbb a községben tett látogatása emlékére állítottak föl. Reggel 9 óraker istentisztelet lesz, amelyet Comsa Gergely dr. aradi görögkeleti püspök tart. Utána következik a szobor leleplezése és több felszólalás. Délben 1 óraker hideg villásreggeli lesz, délután 3 óraker különböző nemzeti táncok bemutatása következik, fél 5-kor pedig nagy kulturális műsor kezdődik.

— Megállapították a jugoszláv uralkodó párisi programját. Párisból jelentik: Sándor jugoszláv uralkodó párisi látogatásának időpontját véglegesen megállapították. Eszerint a szerb király október 10-én érkezik Marseilleba a „Jugoszlávia” nevű hajón.

— Miért késik a bucuresti-i szovjet követ beiktatása. Bucurestiből jelentik: Titulescu külügyminiszter e hét végéig marad csak Genfben, azután Párisba utazik, ahol fontos tárgyalásokat bonyolít le. Október végéig marad külföldön és azután tér csak vissza. Ezért késedelmet szenved a szovjet követ beiktatása, amelyen a külügyminiszter feltétlenül meg akar jelenni.

— Gömbös Gyula október 9-én érkezik Varsóba. Budapestről jelentik: Az „Új Magyarország” Varsóba küldött munkatársának jelentése szerint Gömbös Gyula magyar kormányelnök október hó 9-én érkezik Varsóba és 11-ig marad ott. A tudósító szerint Gömbös Gyulát kedvező hangulat várja Lengyelországban.

Négyévi eszméletlenség után tért magához egy angol vasutas

Londoni jelentés szerint Victor Gleave fokestonei vasutas négy évig tartó eszméletlenség után nemrég magához tért. Háborús sebesülések következtében hét évvel ezelőtt megmagyardzhatatlan idegjaí tünetei jelentkeztek rajta, végül kórházba szállították, ahol összeesett és négy évig tartó transzzerű álomba merült. Egész idő alatt mesterséges uton táplálták. Midőn otthonába visszatért, nem ismerte meg saját házát és kijelentette, hogy úgy érzi magát, mintha halottából ébredt volna fel.

— Geníbe költözik a Franciaországból kiutasított Puiu Dumitrescu. Bucurestiből jelentik: A „Tempo” értesülése megerősíti azt a hírt, hogy Puiu Dumitrescut kiutasították a francia köztársaság területéről. Dumitrescu Cannesben tartózkodott, előzőleg végigjárta az egész Rivierát, amelynek játéklklubjaiban balszerencsével szerepelt. Távollétében párisi lakásán a rendőrség házkutatást tartott, majd vissza is hívták Párisba és kereken közölték vele, leghelyesebb, ha elhagyja Franciaországot. Dumitrescu el is utazott Franciaországból és Genfbe tette át tartózkodása színhelyét.

— Bethlen István gróf hatvan éves. Budapestről jelentik, hogy Bethlen István gróf, volt magyar miniszterelnök hatvanadik születésnapja alkalmából a Magyar Szemle ünnepi számot adott ki, amely Erdéllyel és erdélyi kérdésekkel foglalkozik. A bevezető cikket Ravasz László dr. református püspök írta.

— Titokzatos letartóztatás Ausztriában. Bécsből jelentik: Politikai körökben ma délben rendkívül érdekes és nagyfontosságú hírt közlőrtáltak. A hírek szerint egy magasrangú állami hivatalnokot csütörtökön este letartóztattak, azzal a gyanúval, hogy érintkezésben állott Németországgal és az osztrák hivatalos körök magatartásáról állandó jelentéseket küldött Németországnak. A letartóztatott magasrangú hivatalnok nevét és rangját egyelőre mély titokban tartják.

— Százszámra utasítják ki a lengyel bányászokat Franciaországból. Párisból jelentik: Franciaországból egymásután távolítják el a lengyel bányászokat. Ma Északfranciaországból körülbelül 600 lengyel bányamunkást utasítottak ki. Bár a rendőrség a legszélesebbkörű intézkedéseket fogatosította, a bányászok elutazása alkalmával mégis hatalmas tüntetés tört ki. A lengyel bányászok amikor a vonatba szálltak, Németországot éltették és azt kiáltották: Le Franciaországgal!

Kisérje figyelemmel az

ELITE parfümeria

szenzációsán

8959

olcsó kirakatait

— Nem változott az olasz-magyar viszony. Rómából jelentik: Egyes európai lapok az utóbbi időben olyan híreket közöltek, mintha Olaszország politikája eltávolodott volna Magyarországtól. Az olasz lapok cáfolják ezeket a híreket és illetékes politikai tényezőktől nyert értesüléseik alapján azt írják, hogy Olaszország ezerszer leszögezte már álláspontját Magyarország mellett és ettől nem tágit. A téves hírek Olaszország és Magyarország baráti viszonyán mitsem változtatnak.

— Tache Cioreescu aradi szigorú bírósági tanács elnöke közlésére kért felhennünket, hogy a Timisoaran megjelenő „Unirea Romana” című lap szeptember hó 28-án megjelent számának első oldalán közölt közlemény téves információkon alapul. A lap helyi levelezőjét az érdekeltek rosszul informálták, mert ezen az uton kíséreltek meg kedvezőtlen atmoszférát teremteni a főtisztviselő személye körül.

— Eltemették a tragikus sorsu buteni-i járásbíró. Ma délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Georgescu Florea buteni-i járásbíró. A temetésen, amely ma délelőtt 11 óraker a felsőtemető halottasházából ment végbe, megjelentek a bírák nagy számban Orezeanu Romulus törvényszék főelnök vezetésével, az ügyészség tisztviselői kara Vulpe Constantin főügyész vezetésével, az Ügyvédi Kamarát a temetésen Moldovan Silvius dr. képviselte. Stana Ielkés rövid gyászszertartást végzett el, majd Orezeanu Romulus főelnök bucsuztatta a fiatalon elhunyt járásbíró. Beszédében ismertette rövid pályafutását. Georgescu Florea temetésén felesége, sógora és rokonságának néhány tagja jelent meg.

Legjobb testedzés,
vivás és torna

PELLEGRINI-féle
vivótermében. 4031

— Sajnálkozik — utólag — a minisztérium az unitárius zsinat szétkergetése miatt. Clujról jelentik: Jelentették, hogy a hatóságok felosztatták az unitárius egyház zsinatát Cristuron szeptember elsején. Az ottani hatóságok jogtalan intézkedése miatt az egyházi képviselőtanács Abrudbányai Ede dr. felügyelő-gondnok, képviselő után panaszt emelt a miniszterelnöknél, kultuszminiszternél és feliratot küldtek a királyhoz is. Akkor Lepadatú vallásügyi miniszter előszóval fejezte ki sajnálkozását a történetek felett. Most a miniszter 154.874/15.998—1934. szám alatt leiratot intézett az unitárius egyház képviselőtanácsához, amelyben kijelenti, hogy sajnálja a történeteket, mert éppen a vallásügyi minisztérium közbenjárására a belügyminiszter úgy döntött, hogy egyházi gyűléseket csak be kell jelenteni, de azokra engedélyt kérni nem kell. Végül biztosítja az unitárius egyházat, hogy működésében nem fogják megakadályozni.

— MENNYI GYÉMANT VAN A VILÁGON?

John Smidth, a nemzetközi gyémántkereskedelem egyik vezető egyénisége kijelentette, hogy jelenleg körülbelül 50 tonna gyémánt van a világon. Értéke mintegy három trillió francia frank. A világ összes gyémántbányái majdnem 500.000 munkást foglalkoztatnak. 25.000 ember él gyémántcsiszolásból és 10.000 foglalkozik gyémántkereskedéssel.

— Turázó futballcsapatok eredményei Prostejovból jelentik: A bucuresti-i Venus országos bajnokcsapat Prostejovban mérkőzött pénteken az ottani csapattal és azt 2:1 (0:0) arányban legyőzte. A bucuresti-i játékosok nagyszerű formában vannak és játéku megnyerte Prostejov közönségének tetszését. — Kassáról jelentik: Az Attila csapata a DSK-val mérte össze erejét és azt 4:3 (2:1) arányban legyőzte. — Pozsonyból jelentik: A Budai „11” turázó csapata 0:0 arányban eldöntetlen mérkőzést játszott ma Pozsonyban a Bratislava S. K.-val.

— Ha az arcszine fakó, szürkésárga, és tekintete bágyadt, ha szomorú hangulata nyomott és nehéz álmok gyötrik, ha a bél tulságos rothadási folyamatai, gyomorfájás és epepangás kínozzák, olyankor tanácsos néhány napon át reggel éhgyomorra egy-egy pohár terinézetes „Ferenc József” keserűvizet innia.

— Ma az alantí gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:

ANGEL: Piata Catedraiei,

KESZTENBAUM: Str Ghilba Birta,

OMESCU: Bulev. Regina Maria.

Vasárnap délután 4 órakor
Gloria CFR. pálya:

Jegyelővétel vasárnap délelőtt 8-1 óráig a Fehér Kereszt halljában.

4006

UNIREA-TRICOLOR—AMEFA nemzeti hajnöki mérkőzés.

VAIDA A RENGETEGBEN

A volt miniszterelnök, aki ellenzéki időkben gyakran nyilatkozgat a kisebbségi sajtó számára is, azt mondja az egyik erdélyi magyar újságírónak, — Tamási Aron erdélyi író egyik karakterisztikus regényalakjára Ábelre célozva:

— Itt, (már mint Erdélyben), ahol ilyen sok az erdő, ilyen sok a hegy és a barlang, mindnyájan Abelek vagyunk egy kicsit. Ugy a románok, mint a magyarok.

Vaida-Voevod Sándor ugyanis járatos az erdélyi magyar irodalomban s mint ilyen, tudja, hogy Tamási agyafurt székelye, Aron, arról nevezetes, hogy a kalandozásai során ellene szövetkező elleneséges erőket rendszerint úgy játssza ki egymás ellen, hogy azok egymást semmisítsék meg, míg ő hasznot húz belőle s vígan a markába nevet. Ábel így él a számára ismeretlen ember-rengetegben s így is boldogul...

Vaida-Voevod hasonlata mindenképpen megdöbbenti a magyar olvasó figyelmét Erdélyben. Egyfelől azért, mert ime, bizonyágtétel arra, hogy a mai román vezető-szellemiség ismeri és értékeli is tudja az új Erdély új magyar íróit, akiknek beállításiával, meglátásiával szívesen azonosítja is magát. Másfelől az is feltétlenül figyelmet érdemel, hogy ugyanez a román vezető-szellemiség milyen elmélyedve tud és szeret foglalkozni az ország fő-kisebbségének, az erdélyi magyarságnak, problémáival, nemcsak politikai, de szociológiai, történelmi, sőt kulturális vonatkozásokban is, — ha történetesen nincs elfoglalva a hatalom birtoklásával. Vaida azt vallja, hogy ostobaság a faji alapon álló világszemlélet Erdélyben gyakorlati politikává avatni, mivel egyáltalán nincsenek még itt sem tiszta fajok, ahol négy nemzetség él évszázadok óta egymás mellett s gyakran keveredtek eddig is. Nem hisz a vérelemzés fura kísérletezéseinek jogosságában sem: nemcsak mint politikus, hanem hitetlen, mint orvos is. — „Egész Erdély egy nagy keverék, — mondja, — és a nemzetiségi kérdés is csak felekezeti alapon lehetne megoldani: ki milyennek érzi magát. Én, aki unitárius elemi iskolába jártam, unitáriusnak érzem magamat... Maniu barátom, aki a zalai Wesselényi-kollegiumnak volt növendéke, kálvinista. És egy kicsit mindnyájan, erdélyiek, Abelek vagyunk...”

Nos, az utóbbit könnyen elhíhetjük a volt miniszterelnöknek, akinek kisebbségi politikája hajlamos volt mindenkorán rá, hogy a szász kisebbséget a magyar kisebbséggel, a magyart a svábbal és vice versa — intézze el. Akár Ábel, akár — hogy az irodalomnál maradjunk, — Toldi Miklós példájára. Vaida-Voevod a politika rengetegében gyakran igyekezett marokbanevetve huzni hasznot az egymásnakuszított kisebbségi surlódásokból; de ott csalódik, szellemes elméletének annál a részleténél, ahol mégis — unitáriusnak vallja magát, míg Maniu Gyulát vastagnyaku kálvinistának állítja be. Mi emlékezünk még rá, hogyan akarta Vaida „visszanémetesíteni” a szatmárvideki római katolikus svábságot és visszaronánosítani az ugyancsak római hitvallású moldovai csángó-telepeseket. Az erdélyi rengeteg Vaidájának gyakorlati unitarianizmusa így messze elűt a vallásalapító erdélyi magyar Dávid Ferenc nemesszellemű liberalizmusától a lelkiismeretszabadság dolgaiban. Ugy a kisebbségekkel, mint önmagával szemben.

Nem tagadhatjuk meg Vaidától az elismerést, amidőn erdélyi irodalmi témákról van szó. Különösen nem akkor, amidőn ellenzéki sorban vidéki kastélya ámbitusán pipázgat. A pillanatnyi sikerek Ábeljeinek agyafurt regényalakjaiból azonban nem kérünk akkor, amidőn valóságos államférfiakra volna szükség. Olyanokra; akik végre is bölcsen ki tudják vezetni Erdély népeit Vaida-Ábel politikai tévedéseinek ingoványokkal, indákkal és mérleg-gombákkal teljes rengetegéből. (—ab.)

— Családirrás Soroksáron. Budapestről jelentik: Bata József soroksári állami kézbesítő féltékeny volt a feleségére és úgy akart bosszút állni rajta, hogy kiirtja családját. Lugkőoldatot, valamint mákfőzetet és 30 gramm aszpirint kevert reggel a kávéba és abból először 3 éves kislányának adott inni, majd a megmaradt kávé maga itta ki. 5 éves kislányának nagy adag lugkőoldatot tett a kávéjába és azt is megitta. Az asszony nem volt otthon. Bata több levelet hagyott hátra és ezekben bejelenti, hogy kiirtja családját. Mindhármukat életveszélyes állapotban szállították a mentők az egyik kórházba.

— A nászutasok Magyarországon ötvenszázalékos vasúti kedvezményt kapnak. Budapestről jelentik: Október 7-én lép életbe a MÁV új téli menetrendje. A menetrend újítást is vezet be, az úgynevezett „Sebes” vonatot, amely a személy és gyors között van. A viteldíjnál bizonyos pótdíjat kell fizetni a személyvonati díjhoz. A kereskedelmi minisztériumban újabb viteldíjkedvezmények kidolgozásáról tárgyalnak, amelyek közül a legérdekesebb a nászutasoknak nyújtott kedvezmény. A külföldi nászutasoknak ötvenszázalékos kedvezményt nyújtanak a határtól Budapestig és vissza. Remélik, hogy ezzel Budapest idegenforgalmát emelik. Ezenkívül kedvezményt akarnak nyújtani a nászutasoknak az egyes fürdőhelyekre és idegenforgalmi gócpontokra. E helyekre valószínűleg 33 százalékos kedvezményt nyújtanak.

Az ijedtség meggyógyította a béna hadirokkantat

Londonból jelentik: George Crouch, akl a háboruban szenvedett sebesülések és műtétek következtében mindkét lábára megbénult, Szent Helene (Jersey sziget) egyik uccájában hajszálnyira menekült meg attól, hogy tolokocsijában egy gépkocsi elgázolja. Az ijedtség által okozott megázkódottság fokozatosan visszaadta mozgékonyágát. Eleinte csak néhány lépést tudott járni, de egy hét múlva bénaságának utolsó nyomai is eltűntek.

— Hollywoodba szerződött Reinhardt. Londonból jelentik: Reinhardt, a világhírű rendező érdekes szerződést írt alá Warner Brothers hollywoodi filmgyárnál. A rendező klasszikus filmek megrendezésére szerződött le és Shakespeare-darabokat vinne filmre. Reinhardt a legközelebbi jövőben utazik az amerikai filmvárosba, ahol nyomban megérkezése után megkezdődik a Szentivánéji álom filmfelvételét. A filmnek Mendelssohn-kisérőzenéje lesz.

H. Sziklay Gizi

táncatanárnőnél a „Fehér Kereszt” nagyteremben, október 2-án, kedden este új táncokolon kezdődik. 4048
Külön „CARIOCA” kurzus.

— Hetipiaci árak. Zöldségpiac: Hagyma 4-6, fokhagyma 6-8, burgonya 1, új burgonya 1, szárazbab 4-5, paprika 10 drb. 1, retek 2 drb. 1, káposzta 2-7, hónapos retek 1, spenót 3, tök 2, uborka 1-2, paradicsom 3-5, két paradicsom 1-3 lej darabja. — Gyümölcsárak: alma 4-8, körte 3-10, szilva 6, szőlő 5-12, barack 8-25 lej kilója. — Baromfiarok: sovány liba 80-100, kövér liba 200-260, sovány kacska 40-60, kövér kacska 80-130, csirke nagyság szerint 30-50, tojás 1-1.50 lej. — Élőállatvásár: szarvasmarha 7-8, borjú 15-16, sertés 17-20 lej kilónként élő-súlyban. — Takarmányárak: széna 130-140, ló-here 160-170, szalma 30-40 lej mázsánként. — Tejtermékek: édes tej 3-4, pasztörizált tej 9-10, tejfel 25-30 lej literenként. Tehéntúró 7-8, juh-túró 20-22, juhsajt 22-24, orda 16-18, vaj 50-60 lej kilónként. — Gabonaárak: buza 400-420, kukorica 200-210, rozs 100-135, zab 280-300 lej mázsánként.

KULTURPALOTA

Szombaton, 1934. október 6-án este 9 órakor

Taras Mykyscha

a mai Oroszország zseniális zongoraművészeinek

egyetlen hangversenye.

A bécsi, varsói, budapesti és moszkvai zongoraversenyek győztese.

Jegyek: 4020

Sándor könyvkereskedésben.

— Táblai ítélet az aradmegyei kalapácsos gyilkosság ügyében. Ma hirdette ki az aradi törvényszék a timisoarai Tábla ítéletét Korek Frigyes aradmegyei kalapácsos gyilkos ügyében. Mint emlékeztetés, Korek ez év februárjában egy veszekedés során kalapáccsal agyonütötte háziaszonyát, Yost Mária-t és az aradi törvényszék két évi börtönre ítélte. A timisoarai Tábla az ítéletet jóváhagyta.

— A magyar hajózárszervezők félárú utazási kedvezménye a Mezőgazdasági Kiállításra. Budapestről jelentik: Tudvalevő, hogy a MÁV, a kiállítás *kapcsolatban 50 százalékos menetdíj-kedvezményt engedélyezett. Ugyanilyen kedvezményt ad a Magyar Polyam- és Tengerhajózási Rt. a dunai közlekedésre, hasonló feltételekkel, mint az államvasut.

— Dr. Serban György kórházi főorvos, bőrgyógyász szabadságáról visszaérkezett és rendeléseit magánbetegei számára megkezdte Strada Cosbuc No. 5. szám alatti rendelőjében délután 3-5 óra között.

— Az aradi magyar párt-tagozat intézőbizottsági ülését október hó 4-e helyett november hó 8-án, csütörtökön tartja meg. Az elnökség.

— Kabaré-est az Iparos Otthonban. Ma, szombaton este ismét kacagástól és jókedvtől lesz hangos az Iparos Otthon nagyterme, mert a kitünő és tehetséges műkedvelők által rendezendő kabaré-műsor a legkényesebb igényeket is kielégíti. A nagy érdeklődéssel várt kacagó-est fél 10 órakor kezdődik, előadás után reggelig tánc következik. Belépődíj adókkal 22 lej.

— Minden magánalkalmazott érdeke. hogy az aradi Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak szervezetében tartandó közgyűlésen szeptember 30-án, vasárnap délelőtt 10 órakor megjelenjenek.

— Prof. Victor Caba magán közép-iskolája iránt érdeklődők kéretnek egy újabb értekezletre vasárnap, f. hó 30-án délelőtt 10 órakor a „Josif Vulcan” gimnáziumban megjelenni. 4046

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsonös Segélyző Egyesületének hivatalos közleménye. Tájékoztatásul közöljük a pénzügyigazgatásnál, valamint a vidéki adóhivataloknál fizetett összes nyugdíjasokkal, hogy a későbbes szeptember havi nyugdíjak kiutalását ismételtén táviratilag megsürgöttük a pénzügyminiszternél. Egyben mihez-tartás végett közöljük, hogy felterjesztésünkre a Casa Generala de Pensuni (Központi Nyugdíj-pénztár) igazgatósága a szeptember 25-én kelt 53-180. számú leirata értelmében intézkedett, hogy minden hó folyamán a felmerülő temetkezési segélyek késedelem nélkül kifizetessenek. Felhívjuk tehát mindazokat, akiknek április elseje óta temetkezési segélyre igényük van s azt bármely okból még nem kapták meg, sürgősen jelentkezzenek egyesületünk hivatalos helyiségében ((Piata Avram Iancu No. 18.), hogy a szükséges intézkedéseket megtehessek. Az elnökség.

— Áramszünetelés. A villanytelep igazgatósága értesíti a n. b. fogyasztóközösséget, hogy nagyobb mérvű javítások miatt szeptember 30-án, vasárnap — kedvező idő esetén — az áramszolgáltatás szünetelni fog. Reggel 8-10-ig: Str. Mocioni. Str. Ghiba Birta, Str. Marasesti. Calea Aurel Vlaicu és az ezek által határolt részek. Perneava, Gai, Sega, Gradiste és Pecica. Reggel 8-11-ig: Bul. Carol, Dragalina, Malul Muresului, Calea Saguna, Str. Stroiescu, Str. Brancovici, Str. Baritiu, Str. Lazar és az ezen utcák által határolt részek.

URANIA

MA, szombaton 3 (més.), 5, 7 1/2 és 9 1/2 órakor

Németül beszélő filmsláger!

BOLERO

Egy esodálatos tánc és egy Gigolo karrierjének története.

GEORGE RAFT CAROLE LOMBARD

Vasárnap d. e. 11 1/2 órakor MATINÉ!

Az örök rejtély!

Dorothea Wieck, Hertha Thiele

Cserépkályhák

szakszerű átalakítását,
Szilárdígyi által javított
szabályozható

Hardtmuth

rendszerre,
felelősség mellett
vállalja:

Bulevardul Regina Maria No. 9., I. emelet.

8172

„CERAMICA“ kályhas cég,

Megjelent a banktörvény végrehajtási utasítása

A törvény és a végrehajtási utasítás a hitelélet fellendítését és a bankbetétek biztonságát célozza — Milyen ügyletektől tiltotta el a pénzügyintézeteket az új banktörvény?

A Monitorul Oficial szeptember 26-iki, 222. számában megjelent a banktörvény végrehajtási utasítása, amely részletes intézkedéseket tartalmaz az 1934. május 8-án életbelépett törvényre vonatkozólag. A végrehajtási utasítás a törvényt időrendi végrehajtás szempontjából két részre osztja és pedig

megállapítja azokat a paragrafusokat, amelyek azonnal végrehajtandók, másokra pedig öt évi határidőt engedélyez.

Ez az utóbbi intézkedés igen nagy jelentőséggel bír a bankok szempontjából, mert a banktörvény a bucaresti pénzügyintézetek számára 40, a törvényhatósági városokban működő bankok számára 20, a más városokban lévő bankok számára 5, a községi pénzügyintézetek számára pedig 2 millió lejben állapítja meg a minimális alaptőkét és ezek dupláját követeli mindazoktól a bankoktól, amelyek speciális banküzletekkel és betétgyűjtéssel foglalkoznak. Miután számos bank a törvényben előírt tőkével nem rendelkezik és a mai viszonyok között nehéz lett volna tőkeemlést végrehajtani, a pénzügyintézetek súlyos helyzetbe jutottak volna, ha a végrehajtási utasítás ezt az öt évi haladékot nem adja meg.

A banktörvény végrehajtási utasításának egyik legjelentősebb rendelkezése az, hogy rövid lejáratú hitelekkel mások mint a banktörvény szabályainak megfelelő pénzügyintézetek nem foglalkozhatnak. Ez az intézkedés, amely már életbe is lépett, elsősorban a magánüzorának akar gátat vetni. Természetesen ez a rendelkezés a hitelélet előmozdítását is célozza, mert a magánkölcsonök megszűnése által a tőkék egy része betét alakjában valószínűleg vissza fog jutni a bankokhoz, amelyek saját jól felőgott érdekükben is, ki fogják azokat helyezni. Még ennél is jelentősebbek mindazok az intézkedések, amelyek végeredményben a betétek biztonságát célozzák és amelyek a mai nappal már életbe is léptek. Ezek közül a legfontosabbak a következők:

Egy bank sem fogadhat el nagyobb betétet, mint az alaptőke és a tartalék hétszerese. Az elfogadott betétek tíz százalékát készpénzben kell tartani.

Azonkívül kötelesek a betétek egyharmadáig könnyen mobilizálható tartalékkal rendelkezni, amely a Banca Nationalánál leszámítható állami, vagy államilag garantált címletekből, kereskedelmi értékpapirokból, vagy warransokból állhat. Ugyancsak a betétek biztonságát célozza, hogy

egyetlen egy cégnek sem adható, még biztosíték ellenében sem nagyobb hitel, mint a bank alaptőkéjének és tartalékának tíz százaléka,

de már 5 százalék kihitelezésénél is a pénzügyintézet igazgatóságának írásbeli hozzájárulása szükséges. Hasonló célzatu az az intézkedés is, amelynek értelmében a tiszta nyereség 10 százalékát tartalékolni kell és a tartalékok fele állami, az állam által garantált, vagy a Banca Nationalánál lombardirozható címletekben helyezendő el. A már meglévő tartalék fele részének ilymódon való felhasználására öt évi időtartamot engedélyez a végrehajtási utasítás.

Részletesen foglalkozik a végrehajtási utasítás az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok, valamint az igazgatók felelősségével és az általuk minimálisan birtoklandó részvények összegével, amelyet a bank pénztáránál kell letétbe helyezni.

A költségek — a végrehajtási utasítás értelmében — az összes kihelyezéseknek minimálisan 5 százalékát tehetik ki.

A törvény és a végrehajtási utasítás kategorikusan megtiltja, hogy a bankok saját tisztviselőikkel üzleteket kössenek és az igazgatósági tagokkal kötendő üzleteket is megfelelő garancia mellett, keretekbe szorítja.

Felsorolja a végrehajtási utasítás azokat az üzleteket is, amelyek

gyakorlását a bankokat azonnali hatállyal eltiltja.

Ilyenek: a saját számlára való áruk adás-vétele, ingatlanok vétele és eladása; részvényeket maximálisan az alaptőke és a tartalék összegének 25 százalékáig vásárolhatnak. Más vállalatba csak az alaptőke összegének 25 százalékát meg nem haladó tőkével vállalhatnak érdekeltséget; saját részvényeket nem vásárolhatnak, azokra hiteit nem nyújthatnak és az igazgatók a részvényeket ügyfeleikre nem kényszeríthetik. A végrehajtási utasítás a leg-

felsőbb banktanács megalakítására, működésére és a vezértitkár munkakörére vonatkozólag is intézkedik. Igen érdekes a törvénynek és a végrehajtási utasításnak az a rendelkezése, amely

ujjonnan alakult vállalatoknál megtiltja, hogy az alapítók, igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagoknak és ezek negyedizigleni rokonainak a bank hiteleket nyújtsanak.

Azonnali hatállyal életbe lépteti a végrehajtási utasítás a törvénynek azt az intézkedését is, amely szerint a bank igazgatói és tisztviselői nem lehetnek az igazgatóság tagjai.

A törvény — mint azt szakemberek látják — a multak tapasztalatain épült fel és intézkedéseiből főleg a betétek biztonságának kérdése domborodik ki. A legfelsőbb banktanács a jövőben állandóan ellenőrzi a pénzügyintézeteket, hogy azok a törvény kereteinek és szellemének megfelelően működjenek. Abban az esetben, ha a tanács ennek ellenkezőjét tapasztalja, sor kerülhet a szóban lévő bank működési engedélyének megvonására is, sőt a bank likvidálását is elrendelhetik. Általában az a jószándék vonul végig a törvényben, hogy a hitelélet felébresztését és a betéteknek a bankokba való visszaáramlását előmozdítsa. Hogy ez a szándék mennyiben jár majd eredménnyel, azt a gazdasági viszonyok és a jövő mutatja meg. Annyi azonban bizonyos, hogy ennek a célnak eléréséhez az új banktörvény legalább egy lépéssel közelebb vezet.

SPORT KÖZLÖNY

Összeállították az AMEFA csapatát a vasárnapi mérkőzésre

— A nemzeti bajnoki góllövő listán Dobai vezet —

A vasárnapi nemzeti bajnoki mérkőzés iránt, amely az AMEFA és Unirea-Tricolor csapatait állítja szembe egymással, igen nagy az érdeklődés. Az AMEFA nagy ambícióval készült a mérkőzésre és a pénteki edzés után össze is állították a csapatot, amely az Unirea-Tricolor ellen pályára lépni fog. Az együttes a következő:

Bugarin—Reinhardt, Csajka—Lingurár, Szurdi, Tóth—Cucuia, Szinder, Blaskovits, Dvorsák, Kovács, Tartalék: Farkas.

Az Unirea-Tricolor még szombaton este megérkezik Aradra, hogy pihenten vehesse fel a küzdelmet az AMEFA ellen. A bucaresti-ek valószínűleg már a közölt csapatösszeállításban állnak fel, Niculescu játéka kétséges csúpn, de vasárnapi bizonyára ő is rendbe jön. Az AMEFA vezetősége a tolongás elkerülése végett, vasárnap délelőtt a Fehér Kereszt szálloda halljában elővételi pénztárat nyit.

Ugyancsak élénk érdeklődés nyilvánul meg a CAT—CAA meccs iránt, amely az AMEFA—Unirea-Tricolor mérkőzéshez hasonlóan, szintén élvezetes játékot ígér.

A CAT vendégjátéka mindig esemény számba ment Aradon,

a CAA első bajnoki szereplése is számíthat közönségsikerre, amelyet a rég nem látott atlétikai verseny csak tetézt.

O A vasárnapi meccsek központi kiküldöttel. A vasárnapi nemzeti bajnoki meccsek központi kiküldöttel az AMEFA—Unirea Tricolor-mérkőzésen Teodorescu kapitány, a CAA—CAT-mecscsen pedig Goicea Ionel.

O Csak magyar rekordot eredményezett Szabó 2000 méteres világrekordkísérlete. Szabó Miklós, a kitünő magyar középtávú atléta csütörtökön kísérletet tett a 2000 méteres világrekord megdöntésére. Eredménye azonban csak új magyar rekordot eredményezett: 5 p. 32 mp. idővel. A régi rekordot ugyanő tartotta 5 p. 36,8 mp.-el.

A nemzeti bajnokság A) csoportjában a Ripensia Dobai-ja vezet a góllövő listán 5 góllal, míg 4 góllal Glasz (Chinezul) szerepel. A teljes listát alant adjuk:

5 gólos: Dobai (Ripensia).

4 gólos: Glasz (Chinezul).

3 gólos: Colea Vaicov (Venus), Matel (Crisana), Attila (CFR Bucuresti), Barbu I. (Gloria-CFR).

2 gólos: Dobra (Gloria-CFR), Schwarz (Ripensia), Ciolac (Ripensia), Medve (CFR Bucuresti), Volodea Vaicov (Venus), Zelenák II. (Chinezul), Bindea (Ripensia), Palmer (Juventus), Barátky (Crisana), Seiffert (Unirea-Tricolor).

1 gólos: Cionca (Crisana), Calaras (Unirea-Tricolor), Tepeneag (CFR Bucuresti), Zainescu (Juventus), Manole (Venus), Orza (Universitatea), Jonasiu (Universitatea), Sur-lasiu (Universitatea), Kovács (CAO), Glanzmann (CAO), Beke (Ripensia), Lakatos (Crisana), Barbu II. (CFR Bucuresti), Petea Valcov (Venus), Török (Chinezul), Zelenák I. (Chinezul), Lazar (Ripensia), Bartha (CAO), Barlea (Juventus), Kovács (AMEFA), Georgescu (CFR Bucuresti), Szinder (AMEFA), Bodola (CAO), Carjean (Unirea-Tricolor), Niculescu (Unirea-Tricolor), Criza (Romania).

0 gólos: Sucitulescu (Unirea-Tricolor), Varjassy (Gloria-CFR).

O Aradi győzelem az országos tenniszbajnokságon. Clujról jelentik: Az országos tenniszbajnokságokon az aradi Farkas 6:2, 6:4 arányban megverte a brasovi Bogdant.

O Megkezdődtek az országos tenniszbajnokságok. Bucurestiben szerdán kezdődtek meg az országos tenniszbajnoki versenyek a II. osztályú számokkal. Eredmények a következők: Férfi egyes: Benedek—Teodorovski 6:4, 1:6, 6:0. Burger dr.—Cerian 6:1, 6:1. Radó—Vassu 6:1, 6:2. Simon—Caturgibuc 6:2, 6:2. Fildermann—Hönig 6:2, 6:2. Radó—Farkas 6:2, 6:3. Női egyes: Barabassy—Delicico 6:4, 6:1. Hossu Zoe—Georgescu 6:2, 6:2. Ternoviciné—Sturdza 6:0, 6:0.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az aranyalap elhagyása és a korlátozó intézkedések miatt felére csökkent a világkereskedelmi forgalom

Néhány állam oktalansága miatt az összes államok szenvednek

Érdekes adatok kerültek nyilvánosságra azoknak a delegátusoknak környezetéből, akik a Népszövetség gazdasági és pénzügyi bizottságának legutóbbi genfi ülésén Romániát képviselték. Kétségtelenül tőlük származnak azok a feltűnő adatok, amelyek a világkereskedelem megdőbbentő hanyatlásáról számolnak be. A világkereskedelmi forgalom rettenetes visszafordulását az országok, a népek elzárkózása, a pénzügyi, kereskedelmi forgalmat akadályozó különböző korlátozások idézték elő, amelyek miatt 1929-től 1934-ig a visszafordulás az alábbi elszomorító tükröképet adja. 1929-től 1930-ig a világkereskedelmi forgalom 20 százalékkal csökkent, de 1932-ben már 65 százalékos volt a csökkenés, mert valóságosan tomboltak a kontingentálási, kompenzációs, clearing- és vám suprataxa-intézkedések a különböző államok között.

Két évvel ezelőtt kezdődött a különböző államokban az aranyalapról való letérés járványa, amely maga után vonta a valuták leértékelését.

Emiatt 1933-ban azokban az országokban, amelyek elhagyták az aranyalapot, a forgalom százhoz viszonyítva, állandóan harmincöt alá esett, az Északamerika: Egyesült-Államokban pedig negyedére zuhant a forgalom, összehasonlítva azzal az idővel, amikor még a dollárnak aranyfedezete

te volt és amikor Svájcban 5.15 frankkal jegyezték, de azóta több, mint negyven százalékot veszített értékéből.

Az aranyalapon maradt országok forgalma az előbbeni évekhez képest 36—44 között mozgott, tehát a legnagyobb világválság idején sem süllyedt oda, ahol a saját valutájukat leértékelő államokban leszállt.

— Az aranyalapról való letérést és a pénz erőszakos leértékelését — mondta az egyik kiváló közgazdász — a kivétel fellendítésére szolgáló csodagyógyirnak hűté az elméleti gazdasági politikusok, de most már megállapítható, hogy súlyosan tévedtek. Legelőször Anglia és Japán tértek le az aranyalapról és leértékeltek valutájukat, de az azóta kifejlődött óriási munkaproduktivitás dacára sem értek el olyan eredményeket, mint ahogyan várták. Északamerikában és a szintén roszszpénzű Németországban napirenden vannak a sztrájkok és az uccai zavargások, mert hiányzik a gazdasági életből a folytonosság és a biztonság. Emiatt természetesen azok az államok is szenvednek, amelyek nem tértek le az aranyalapról és nem szállították le pénzüik értékét. Mivel azonban a világ egész kereskedelme egy kapcsolódik egymáshoz, mint a láncszemek, néhány lánc meggyöngyülése miatt megvan bolygatva az egész lánc és az országok vezetői most szinte emberfeletti küzdelmet vívnak azért, hogy az összes államokban végre visszatérjen az a termelési rend és békeszeret, amely a pénzügyi válság előtt uralta a világpiacot.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára a bucuresti-i kiállításon résztvevő aradiak sikeréről

Pacurar Brutus, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára, több napot töltött Bucurestiben és meglátogatta a mintavásárral kapcsolatos kiállítást is. Pénteken délután érkezett haza és a mintavásárról a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott munkatársunknak. Különösen a textil, bőr, vas, vegyszeti, fa és háziipari pavillok keltenek óriási feltűnést díszes kiállításukkal és praktikus elrendezésükkel. Aradról 21 vállalat állított ki, amelyek több pavillonban nyertek elhelyezést. A vas-szakma kiállítóit közül máris több megrendelést kaptak.

A kiállítás területét előzönlük a kíváncsiak, akik ahig bírnak betelni a ragyogó látványokkal és világvárosi attrakciókkal. Többek között léghajókon felszállásokat is rendeznek és az aradiak közül többen felszálltak.

E hó végéig

INGYEN KAPJA

a 49 év óta fennálló

ARADI KÖZLÖNY-t

ha ma megrendeli.

Az előfizetést csak 1934. október hó 1-től számítjuk.

Ez alkalommal közöljük még, hogy a kamara tovább fejleszti Domán Sándornak, a Kereskedelmi Testület elnökének azt a tervét, hogy Aradról különvonattal utazzanak az érdeklődők a mintavásárra. Domán elnök kijelentette előtünk, hogy 350—400 jelentkezőre van szükség az arad—bucuresti-i közvetlen vonathoz, de ha ennél kevesebben jelentkeznek, úgy a timisoari utasokkal együtt, Arad—Timisoarát át megy a különvonat. A jelentkezőket a Kereskedelmi Testületnél és a kamara irodájában is feljegyzik.

Meghívó.

Az aradi törvényszék főelnökének, Orezeru Romulnak 1934. szept. 24-én kelt 4622. számú felhatalmazása alapján alulírott Martin Coriolan, a Funerara, a gyári alkalmazottak temetkezési egyesületének tagja Arad, Str. Consistorialui 20. számú székhellyel, meghívom a nevezett egyesület tagjait, jelenjenek meg az 1934. okt. 7-ikére, reggel 9 órára összehívott

rendkívüli közgyűlésen

amelyet a városháza nagytermében tartunk Popescu Péter munkügyi vezérfelügyelő elnöke alatt.

NAPIREND:

1. A közgyűlés elnökének bevezetője. 2. A jelenlegi vezetőség elmozdítása. 3. Az új vezetőség megválasztása, amely a régi helyébe lép. 4. Az egyesület tagjainak egy olyan biztosítóintézetnél történő viszontbiztosítása, amely előnyösebb feltételek mellett az egyesület összes tagjait veszi fel. 5. Interpellációk és indítványok.

Egyben tudomására hozzuk a tagoknak, hogy abban az esetben, ha a rendkívüli közgyűlést október 7-én nem tudnánk megtartani, mert nem jelennek meg az alapszabályban előírt számban a tagok, úgy a gyűlést október 14-ikére, reggel 9 órára halasztjuk, amikor is a megjelentek számára való tekintet nélkül tartjuk meg fentjelzett helyiségben és napirend mellett a közgyűlést.

Arad, 1934. szeptember 28.

MARTIN CORIOLAN

a közgyűlés összehívásával megbízott tag.

„OLLA“

a világmárka!
Egészsége érdekében óvakodjon súlyos utazatoktól. Követeljen ki-mondottan eredeti „OLLA“-t, mely évtizedek óta elismert és vezető minőség.

3583

A pénzügyminiszter megsemmisítette az adóhalasztási engedélyeket

Az aradi behajtási pénzügyigazgatóság felhívása

Az aradi behajtási pénzügyigazgatóság vezetősége az alábbi hivatalos figyelmeztetést közli: A pénzügyminiszterium pénteken érkezett rendeletével érvénytelenítette azokat az engedélyeket, amelyek az adóhalasztásokra vonatkoznak, akár ez évi, akár előző évi adóhátralékról legyen is szó. Egyes pénzügyigazgatóságok ugyanis megengedték, hogy az adóhátralékos heti részletekben fizethesse adóját, mivel azonban az adóinkasszó vározkodáson alul maradt, a pénzügyminiszter megsemmisítette ezeket a fizetési beosztásokat. A rendelet azt is tartalmazza, hogy az első fizetési felhívástól a másodikig 45 nap telik el, tehát ezidő alatt ki kellett volna egyenlíteni az adót és aki nem fizette ki, annál árvereznek, bármilyen alacsony árat sikerül is elérni az adóhivataloknak. Arra kéri a miniszter az adófizetőket, hogy az állami kötelezettségek: a fizetések, a nyugdíjak folyósításának lehetővé tétele céljából a legsürgősebben tegyenek eleget kötelezettségeiknek, mert az állami tisztviselők néhány kategóriája még most sem kaphatta meg augusztusi fizetését. Az a pénzügyigazgatósági, vagy adóhivatali tisztviselő, aki áthágja a pénzügyminiszter tiltó rendeletét, nem maradhat meg állásában és még pénzbüntetéssel is sújtják.

— A román—magyar fűrészáru-kontingens elosztása. Bucurestiből jelentik: A fa-exportörök szindikátusa közli, hogy ez év első felében a kikötőkön át 110.416 tonna fűrészáru került kivitelre, amelyet 67 romániai cég bonyolított le és a világ minden részébe 131 kikötő felé irányítottak. Ez alkalommal azt is közlik, hogy a Magyarországra szállítandó vörös fenyő kontingens 75 ezer tonna, amelynek 66 százalékát romániai cégek osztják szét maguk között, 34 százalékának eladását pedig magyarországi cégek fogják végezni. A most exportálandó 6210 tonnát a napokban osztja szét az export-import hivatal a fűrészáru export szindikátus javaslatára alapján.

— Enyhítette a kormány a dió kivétel vám-szabályait. Rövid idővel ezelőtt jelentettük, hogy a dió kivétel vámkedvezményeit csak a dióexportörök szindikátusának tagjai élvezhették, mivel azonban a dió exportálásával foglalkozó cégek között sokan hiányoznak az export szindikátusból, a vámkedvezményeket ezekre is kiterjesztették. A vámkedvezmény elnyeréséhez az alábbi adatok okmányos bizonyítása szükséges: bejegyzett cég legyen az exportör, igazolja, hogy sohasem volt csődben, kereskedelmi és iparkamarai bizonyítvánnyal kell igazolnia, hogy ezelőtt is foglalkozott dió kivittel, vagy azt hogy ebből a szempontból teljesen szállítóképes.

— Megindult a bor kivitele Lengyelországba. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi miniszterium szállásügyi osztályában megkezdődtek az előmunkálatok a Lengyelországba irányuló bor kivitelére. Lengyelország az eddigi szálló pótkontingensen felül még háromszáz vagon szálló átvételére is kötelezte magát, amelynek ellenében tőle iparcikkeket fogunk átvenni.

— Nyolcvankétfélmillió lejes fizetésképtelenség Bucurestiben. A Gavra posztógyár 82 millió lej passzívával fizetésképtelenséget jelentett, mert a Polona Romána cégnek bekövetkezett változás miatt elveszítette egyik legnagyobb megrendelőjét. Az aktiva 59 millió lej.

NYILTER.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás

a Victoria Bank betéteseire!

1934. szeptember 30-án, vasárnap délelőtt 10 órakor az aradi városháza nagytermében érdekeink megvédése céljából értekezletet tartunk. A rendkívül fontos tárgyra való tekintettel a tisztelt betétesek megjelenését kérjük.

4059

A betétes bizottság.

Syracuse csapágyfém indián védjeggyel 50 kg.-os originálládakban szállít. - Vezérképviselő: Kálmán A. Részvénytársaság Arad

Nemzetközi döntőbírók elé kerül a „Romániai Autonom Pénztárak” és két angol bankház között keletkezett pénzügyi differencia Aranyban, vagy papírban kell-e visszafizetni a lejstabilizációs kölcsönt?

Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot az a szokatlan nézeteltérés, amely a CAM név alatt működő romániai autonom pénztárak és két nagy londoni bankház között keletkezett. Mint ismeretes, 1929-ben stabilizálták a lejt, amely azóta megtartotta hivatalos áriolyamát. A lej stabilizálásához szükséges nagy kölcsönöket 14 ország pénzcsoportjai, bankházai adták és ennek ellenében évi 7 százalékos jövedelmező államkölcsönkötvényeket kaptak Romániától. A kölcsönre vonatkozó szerződést a Lázár Bross és és Hambros részvénytársaság, londoni cégek is aláírták és ők is folyósították kölcsönt angol fontban. Az angol valutának akkor teljes aranyfedezete volt, de Anglia azóta leértékelte a saját pénzt, amely időközben a különböző tőzsdéspekulációk és támadások miatt eredeti értékének 30—40 százalékkal csökkent: Anglia ugyanis letért az aranyalapról.

Ennek dacára, a fenti két bankház arra kérte a romániai autonom pénztárakat (CAM), — amelyek a stabilizációs kölcsönöket saját jövedelmükkel garantálják. — hogy a kölcsönkötvények kamatait a régi árfolyamu fontban, tehát ne a leértékelt fontsterlinggel fizesse Románia. Ezt azonban a CAM nem teljesítette, mert a kölcsönöszerződésből hiányzik az aranyfizetési záradék.

Mivel az angol hitelező maguk is belátták, hogy a CAM-nak jogi szempontból igaza van, a méltányosság alapján kérték az eredeti árfolyamu fontsterlingben vagy aranydollárban való fizetést. Arra hivatkoztak ugyanis, hogy a legutóbbi pénzügyi tárgyalásokon ők is engedték 50 százalékát a lejstabilizációs-kölcsön összegének, tehát teljesen indokolt az a kérésük, hogy a kölcsönök kamatait és a fennmaradó tőkét aranyban kaphják vissza, nem pedig a 40 százalékkal lecsökkent értékű dollárban, vagy fontsterlingben.

A romániai autonom pénztárak központi igazgatósága elismerte, hogy kereskedelmi szempontból figyelemreméltó az angol hitelezők kívánsága, de jogilag nem állhat meg és mivel e tekintetben nem akar precedenst teremteni, ezért nem teljesíti a két londoni bankház kívánságát, hanem nemzetközi választott bíróság döntésére bizza azt, hogy mi-

lyen valutában teljesítse fizetési kötelezettségét.

Az angol bankárok elfogadták a CAM javaslatát és legközelebb benevezik bíráikat, akik a CAM delegáltjaival együtt jogerős ítélettel döntenek el ezt a nemzetközi pénzügyi feltűnést keltő differenciát.

November végén nyílik meg Aradmegyében

egész Erdély legnagyobb mintagazdasága

A kerületi Mezőgazdasági Kamara aradi szekciója ma délelőtt ülést tartott Marsieu Justin dr. elnöke alatt. Az ülésen Seym a n Ottó dr. számolt be arról, hogy a földmívelésügyi minisztérium jóváhagyta a gurahonti Boros Béni-féle uradalom 975 ezer lejért való megvételét és annak mintagazdasággá való átalakítását. Egyben pedig gurahonti utjának eredményét és javaslatot tett az épületek átalakítására. A kastély érintetlen marad és két nagy termét téli tanfolyamok céljaira rendezik be. Az egyikben gazdasági, a másikban pedig szövevényi tanfolyam lesz. Az intézői lakot átalakítják és abban egy harminc ágys háló, harminc személyes ebédlőt rendeznek be és külön helyiségeket tartanak fenn a konyha és a fertőtlenítő céljaira. Más átalakításokat ez év őszén egyelőre nem eszközölnek. November végére előreláthatólag már meg is nyílik a gurahonti mintagazdaság.

A fősúlyt az állattenyésztésre és a gyümölcsstermelésre fektetik. Elsősorban almát kívánnak termelni és pedig csak három fajtát: „Jonathán”, „Siculait” és a „Török Bálintot”. Ezen kívül méhészetet és baromfitenyésztést is berendeznek. Egy másik épületben népkönyvtár és olvasóterem nyer elhelyezést. Ami az állattenyésztést illeti, még ebben az esztendőben Sibiuból és Mediasról fiatal apaállatokat hoznak, a bikákat felnevelik és tavasszal kiosztják a községek között. A birtokot tudvalevőleg vízvezeték szövi át és annak vezetői a mintagazdaságot — fent említettek kivételével — gyümölcsstermelésre, faiskola fenntartására és takarmány termelésére akarják berendezni. A gurahonti telep létesítésével Aradmegyében nyílik meg a közeljövőben egész Erdély legnagyobb mintagazdasága.

Rádió műsor

— Romániai időszámítás. —

SZOMBAT, SZEPTEMBER 29.

Bucuresti 13.45: Könyv lemezek, 14.40: Könyv lemezek, 18: Fanca Luca zenekara, román népzene, 20.15: Lemezek, 21: Lázár Mircea énekes és a rádiózenekar hangversenye, 21.20: Rádiózenekar, 22.20: Táncczene. — Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek, 10.45: Hírek, 11: Hagenbeck állatgyűjtő utinaplójából. (Felolvasás.) 13: Déli harangszó, 13.05: Az I. honvéderőzenekar zenekara, 14.30: Falus Edit énekel, Kötsky Jolán gondolkázik, zongcrakisérettel, 17: Ezeremester műhely, A Rádióélet ifjusági felőrája, 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek, 18: Budapesti Hangverseny Zenekar, 19: Készülünk a berlini olimpiai játékokra, Misángyi Ottó előadása, 19.30: Csóka Béla magyar nótákat énekel, Kisér: Kurina Simi és cigányzenekara, 20.30: A Filharmoniai Társaság ünnepi diszhangversenye az Operaházban, 23.15: Hírek, időjárásjelentés, 23.40: Hanglemezek, — Bécs, 13: Lemezek, 15.10: Művészlemezek, 16.40: Grillparzer: Az élet álom, drámai mese négyfelv. 18.35: Mandolin zene, 21.10: A rádiószínpad egy évtizede, 23.50: Krall-jazz Friedl énekeskel 1—2: Könyv és tánclemezek, — Belgrád, 12: Lemezek, 13.05: Rádiózenekar, 14: Rádiózenekar, 17: Lemezek, 17.30: Aranicki-zenekar, répdalok, 20: Rádiózenekar, Szláv táncok, 21.30: Mokranjac zeneszerző művei, 23.30: Vendégloji zene, 24—0.30: Táncclemezek. — Berlin, 13: Könyv zene Königsbergből, 14.15: Operett lemezek, 15.15: Táncclemezek, 17: Kis rádiózenekar, könnyű zene, közben dalok, 19.20: Bronsgeest bariton Lüdemann-dalokat énekel, 19.50: Girgenson: Vénasszonyok nyara, hangképek, 21.15: Táncczene szókistákkal. — Breslau, 7.25—9: Könyv zene, 13: Szórakoztató zene, 17: Katonazene, 23: Babona nélkül, vidám történet Weddingen íróról, 23.45—2: Táncczene Freiburgiól, — Deutschlandsender, 20: Fuvószenekari lemezek, 21: Velős mondások, — Leipzig, 13: Szórakoztató zene, 14.10: Könyv lemezek, 18.30: Citerakettős, 21.15: Szimfonikus soprán és zongoraszóval, 23.50—2: Táncczene. — Milano, 12.30: Lemezek, 12.50: Malatesta kamarazenekar, 14.30: Lemezek, 18.10: Táncczene, — Pozsony, 13: Lemezek, 18.50: Lemezek, 19.15: Magyar műsor, Német Mária énekel, 22: Brozsk és Nizskovszky: Vaclavky, operett Kostyál Ernő zenéjével a stúdióból. — Róma, 13.30: Lemezek, 14.05—15.15: Könyv zene, 18.10: Sardo Klára zongorázik, Sardo Lujza hegedül, Bonitatus (soprán) és Zagonara (tenor) énekel, 21.10: Lemezek, 21.45: Vigjáték lemezek, Utána táncczene 1-ig. — Varsó, 7.45: Egyházi ének, 13: Kürtszó, 13.10: Könyv zene, 16.45: Új lemezek, 19.15: Rubinstein: D-dur cselló- és zongoraszonáta, 20: Kávéházi zene, 21.15: Reklám és zene, 0.55: Vendégloji táncczene.

A szerkesztésért:

Dr. STAUBER JÁNOS
fől.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy apróhirdetés 20 lei. Minden további ára 10 szóig csupán 20 lei. :- szó 2 lei. :-

Az apróhirdetések előre fizetendők.

Apróhirdetéseket este 9 óráig vesznek fel az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. - Telef.: 151

LEVELEZÉS.

„EN IS KOMOLYAN GONDOLOM” jelígre. Levelét csak ma vettem át, írjon az Aradi Közlöny kiadóhivatalába 5 óráig, holnapra a jelzett időben más helyet. 4054

„Komoly” és „Mária” jelígre levél van az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 4057

ALKALMAZÁS.

PERFEKT rádiószerelet azonnali belépésre keresünk. — Ajánlatokat fizetési igény és eddigi működés megismerésével „Super” jelígre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérünk. 4065

Megbízható, középkorú, gyermekhez értő asszonyt keresek két éves leányka mellé, fizetéssel és teljes ellátással. Cim a kiadóhivatalban.

LAKÁS.

Különbejárati butorozott szoba. fűdősobával kiadó, esetleg ellátással. — Ugyanott egy-két szerény fiatalember részére különbejárati butorozott szoba kiadó teljes ellátással. Bul. Carol 81., I. em. 4022

MAGÁNISKOLA oéljára alkalmas helyiséget keresek. Cimeket az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 4047

Különbejárati butorozott uccai szoba fűdősobahasználatú urinó részére kiadó. Str. Consistorului 2, II. em., 7. Szántó. 4061

ABSOLUT DISCRÉT uccai és udvari elegánsan butorozott szoba kiadó. Piața Avram Iancu 18. Főlépcső. 4068

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Ólmot, használtat állandóan veszek. Németh, Str. Grigorescu 8—4. Liget mellett. 3923

PUHA ÓLOM megvételre keresetek. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Vas- és fahordók eladók. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalban.

Aranyat, ezüstöt legmagasabb nappal áron veszünk. COMISIO biz. üzlet. Bul. Reg. Maria 18.

Eladók: 430×330 keleti perzsaszőnyeg, keleti és hazai perzsa szeszektők, szép világos teleháló, tölgy-ebédlő, dísztárgyak, gyapjufonal perzsaszőnyeghez stb. Keresünk: arany, ezüsttárgyakat, szőnyeget, ebédlőket, hálószobát. Zalogtárgyakra a legmagasabb kölcsönt a veitink szeszektőttesben álló timisoarai zálogház folyósít, hosszabbításokat olcsón vállalunk. „ARS” bizom. üzlet, Str. Eminescu 80., Ortutay-palota. 324

MEGVÉTELRE keresünk egy 100 Voltos, 0,5 HP. villanymotort. Hammer Vilmos és Fia, Piața Avram Iancu 5—6. 4064

Elsőrangú gyártmányú bécsi zongora, modern ebédlő dílofa, eladó. Str. Moise Nicoara 9—11., I. em. 4058

2 darab alig használt 44 hl. raktárhordó esetleg borért is eladó. Tichynél, Radnán. 4065

Tigris lilium és vérpiros tulipán, virághagymák kiültetési ideje itt van. Virágzóképes hagymákat szállít: 3852
SZABÓ kertészet, Páncota.

FIGYELEM Bőrgarnitúrák 5000 lejtől, csereasznye ebédlő, uriszoba, fehér konyha 1800 lei, Singer varrógépek, fehér előszoba fal 500 lejtől, csillárok 1200, fali órák, márkás zongorák és hegedűk, hálószobák 8500-tól, szőnyegek, 6 és 12 személyes ezüst, irógép, schöberli fotele, vitrinek, konyhaszekrények, Meidinger-kályhák stb. — Zalogtárgyakra a legmagasabb szeszektőt csak az általunk képviselt timisoarai zálogház folyósítja. Meghosszabbításokat legolcsóbban vállalunk „COMISIO” biz. üzlet Bul. Reg. Maria 13., Dácia mellett.

TISZTA MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására kisebb tételtlen keresünk megvételre. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 100